

СТАРО ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XLI • БРОЈ 22 • БЕОГРАД, 30. НОВЕМБАР 2009. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО • БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

Све ажурније доношење
првостепених решења

**БРЖЕ ДО ПРВОГ
ПЕНЗИЈСКОГ ЧЕКА**

Поједностављен поступак
за инвалидске пензионере

**НА КОНТРОЛНИ ПО
СЛУЖБЕНОМ ПОЗИВУ**

Могу ли се судски
наплатити доприноси

**ДО ПРЕСУДЕ И НЕКАКО,
ДО НОВЦА – ТЕШКО**

Балкан на популационој
раскрсници

**СВЕГА ДВА
ПАРКИНГА ЗА РОДЕ**

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

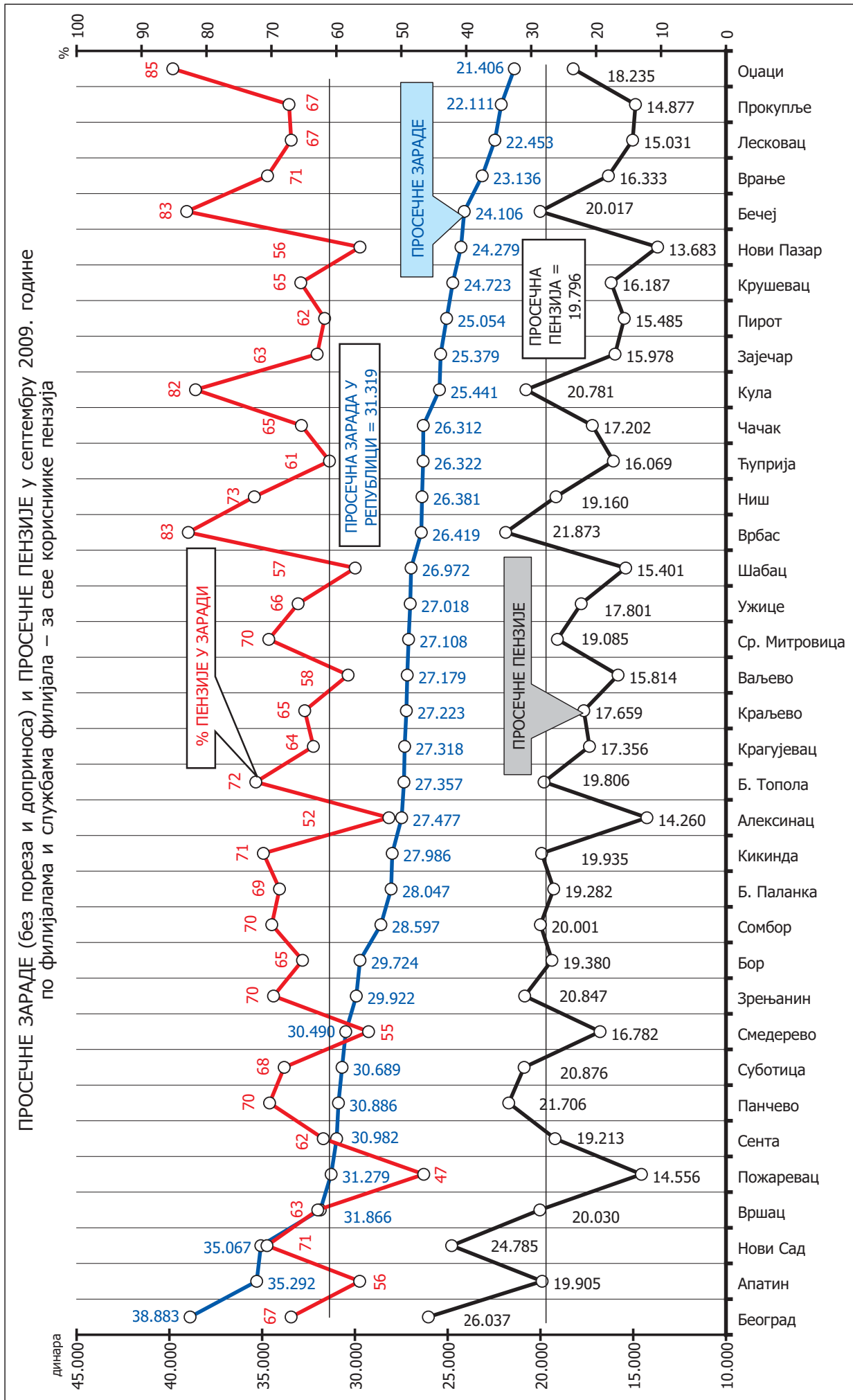
ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

Служба 1 Филијале Београд: све више питања о условима за пензионисање

НАПОМЕНА: Од јануара 2009. Републички завод за статистику, поред зарада исплаћених запосленима код правних лица, при израчунавању просечних зарада узима у обзир и зараде исплаћене код предузетника.

НОВИНА ЗА НОВОПЕЧЕНЕ ПЕНЗИОНЕРЕ

И прва пензија на текући

Рачун, засад само у Поштанској штедионици, може да се отвори већ уз решење о пензионисању, па за прву исплату више не мора данима да се ишчекује поштар

Новопечени пензионери, који су досад прву пензију или новчану накнаду, па и евентуални заостатак за време чекања позитивног решења из РФ ПИО, морали да приме „на руке“, више неће обавезно морати данима да код својих кућа ишчекују поштар. Наиме, до сада је правило било да исплата прве пензије или новчане накнаде, збројена за цео период од када је право почело да тече, мора да иде искључиво на кућну адресу „свежег“ пензионера. Тек после прве исплате, када добију и чек, корисници су могли да у некој од банака отворе текући рачун.

Сада то више неће морати да чекају. Према договору Фонда ПИО и Поштанске штедионице, корисници ће убудуће моћи да отворе текући рачун и на основу решења о праву на пензију, односно новчану накнаду, каже за „Глас осигураника“ Момчило Јовановић, помоћник финансијског директора за исплату пензија у Дирекцији РФ ПИО:

– Основна идеја је била да људе ослободимо, условно речено, седења у кући и чекања поштар и по неколико пута у време исплате пензија. Јер, и кад добију решење, корисници нису сигурни да ли ће им новац стићи са првом следећом исплатом па тако проведу и по неколико дана два пута месечно, када су исплате пензија, чекајући хоће ли им поштар завонити на врата. Још је важније што им се за исплату на кућну адресу наплаћује на име трошкова 1,4 одсто од

И у Крагујевцу поподневни рад

После Београдске, и Филијала Крагујевац РФ ПИО почиње да ради продужено: од понедељка, 7. децембра, и у згради у Лепеничком булевару 9а шалтери ће за грађане бити отворени и по подне.

Осигураници и корисници који не могу у преподневним часовима да обаве послове из делокруга рада Филијале моћи ће то да учине сваког понедељка до 18 часова. И у продуженом радном времену на шалтерима ће грађани моћи да предају поднеске, добију информације везане за остваривање права, о кретању предмета, податке из базе матичне евиденције, као и потврде и информације везане за исплату пензија.

суме коју примају. Када се узме у обзир чињеница да са првом пензијом, или накнадом, корисници често добију и по неколико заосталих исплата, буде то прилична сума, посто и више хиљада, па онда ни овај проценат обуставе није баш занемарљив – објашњава Момчило Јовановић.

Дакле, довољно ће бити да са решењем о стеченом праву на пензију или новчану накнаду корисник оде у Поштанску штедионицу, и моћи ће да отвори нови текући рачун, или активира стари ако га је имао, да би му на тај број била уплаћена већ прва принадлежност из Пензијског фонда.

Истина, ни услуга одржавања текућих рачуна није бесплатна, али у укупном збиру то ипак може да буде мање него поштански трошкови исплате на кућну адресу (додуше, банке имају и различите ценовнике: најјевтиније одржавања текућих рачуна је у Комерцијалној банци, 50 динара месечно, у другима то зна да буде и неколико стотина динара). Поштанска штедионица на име

ових трошкова наплаћује 125 динара. За сада, дакле, само код њих новопечени пензионери могу да отворе текући рачун уз решење, не чекајући први чек о исплати.

Поред ове новине, у Фонду се увелико ради и на томе да се будућим пензионерима омогући да захтев за пензију предају у месту боравка, а не у месту где су радили. Конкретно, то значи да корисник, рецимо, из околине Ваљева који је радио и живео у Београду, а као пензионер се врати да живи у родном месту, сада мора документ за пензију да преда у Београду где је и окончао радни век; ту мора да прими и прву пензију, па да тек онда да тражи да му се примања пребаце у место боравка.

У Фонду се настоји да се оваквим корисницима у што скорије време омогући да документацију за пензију предају у месту боравка, конкретно у нашем примеру у Филијали Ваљева, ако су се вратили да тамо живе после пензионисања, најављује за наш лист Момчило Јовановић.

В. Анастасијевић

ГЛАС
ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР: Слободан Здравковић. **ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Славица Чедић.

РЕДАКЦИЈА: Булевар уметности бр. 10, 11070 Београд, e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ: 011/2017-437 факс: 2017-418

РЕДАКЦИЈА ЗА ВОЈВОДИНУ: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад, **ОДГОВОРНИ УРЕДНИК:** Ика Митровић, 021/487-7789, факс: 021/6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.rs

ШТАМПА: ЈП Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ: 011/2017-438

Рукописи и фотографије се не враћају **Електронско издање:** www.pio.rs/glas osiguranika

Нови радници

Бранко Милић, власник породичног предузећа „Банија промет“ у селу Кукујевци у општини Шид које се бави производњом дрвене амбалаже и других производа од дрвета, користећи субвенцију покрајинског Извршног већа за ново запошљавање, запослио је 25 људи са евиденције Националне службе за запошљавање – из села.

Из погона „Баније“

Ово предузеће производе највећим делом извози на страном тржиште, а након проширења производње запошлиће још 10 радника.

Према речима Мирослава Васина, покрајинског секретара за рад, овај секретаријат ће помоћи да се у селу отвори и фарма коза, где ће посла бити за још 20 радника, што је у складу са политиком развоја селских средина у неразвијеним општинама.

У последњих пола године мерама Секретаријата у општини Шид подстакнуто је запошљавање 444 радника, од тога 36 путем samozapošljavanja, 107 новим запошљавањем, 17 кроз регистровање газдинстава, 220 приправника и 64 кроз јавне радове, а 358 незапослених је мање него лани.

У Србији равноправније

Према најновијим истраживањима, жене које раде исте послове, односно на истим позицијама као и мушкарци, добијају ниже плате од својих мушких колега.

Ипак, како се наводи на сајту Инфостуда, у поређењу са Чешком, Словачком и

Мађарском, у Србији је ова разлика најмања. Наиме, мушкарци у Србији зарађују 8,5 процената више од жена на истим позицијама, док је у Чешкој разлика у корист мушкараца 16,16, у Словачкој 14,71, а у Мађарској 11,97 одсто. Осим тога, истраживање у Србији,

у коме је учествовало близу 30.000 запослених, показује да је ова разлика већа у приватним него у државним фирмама, а интересантно је и то да иностранци власници фирми у Србији праве веће разлике у платама између жена и мушкараца од домаћих власника.

Радна виза и даље обавезна

Ако се од 19. децембра укину визе за путовања у Европску унију, грађани Србије моћи ће не сметано да као туристи одлазе у земље „шенгена“ и тамо бораве до 90 дана у року од шест месеци, али за евентуално запошљавање – и даље ће им бити неопходне радне визе.

Иако једно недавно истраживање показује да би скоро четвртина грађана Србије, међу којима и 47

одсто млађих од 34 године, после укидања виза радо напустила земљу због посла на западу Европе, нарочито у Немачкој, они ће на то ипак морати још да чекају.

Како наводи сајт Б92, ранија истраживања представљена у Бриселу наговештавала су могућност таласа миграције са западног Балкана у случају визне либерализације, али се ипак не очекује да ће он бити масован.

До посла мање од 5.000 људи

Од почетка године у Србији су одржана 72 сајма запошљавања (само у Београду било је шест оваквих манифестација) на којима је учествовало више од 1.650 послодаваца нудећи око 8.500 радних места. На њима је, наводе „Вечерње новости“, биографије оставило око 45.000 незапослених, али за првих шест месеци на сајмовима је послодавца пронашло само 4.749 људи.

Кикиндски МСК поново ради

Метанолско-сирћетни комплекс у Кикинди (МСК), после скоро једногодишње паузе, поново је у погону. Овај гигант хемијске индустрије запошљава 520

радника и велики је извозник. Девизни прилив је претпрошле године износио 76,5, а лане 86,4 милиона евра.

Стратешки циљеви државе за МСК су, поред

очувања радних места, обезбеђење даљег знатног извоза у иностранству веома траженог производа и партнерства са Србијасом, усмерење ка налажењу стратешког партнера који би заједно са државом или самостално инвестирало у капацитете ове фабрике. Као могући партнер помиње се немачка групација Месер, компанија са једновековном традицијом у производњи кисеоника, аргона, хелијума, азота и других гасова примењивих у хемијској индустрији.

Средњошколци у посети

Матуранти Правно-биротехничке школе „Димитрије Давидовић“ из Земунa, предвођени професором Мајом Јосипов, посетили су Службу 1 Филијале Фонда ПИО за град Београд на Новом Београду. Директор Иван Тодоровић са сарадницима укратко их је

обавестио о улози Фонда ПИО и пословима које обављају запослени у њему, а затим су средњошколци обишли шалтер салу, показујући посебно интересовање за примену савремене информатичке технологије у раду са грађанима.

Новац за приступачније објекте

Невладине организације „Живети усправно“ из Новог Сада и Друштво за помоћ МНРО „Бисер“ из Србобрана, које се баве пружањем помоћи особама са инвалидитетом, добиле су 220.000 динара од Покрајинског секретаријата за архитектуру, урбанизам и градитељство за остварење пројеката намењених побољшању приступачности јавних објеката овим људима.

Покрајински секретар Душанка Сремачки и њен сарадник Ђорђе Видицки потписали су уговор о суфинансирању пројекта у износу од 100.000 динара са Милицом – Ми-

мом Ружичић Новковић, председницом организације „Живети усправно“, за едукацију представника 10 општина из Војводине о начину стварања приступачног окружења

за инвалиде. НВО „Бисер“, коју је заступала председница Славка Попић, добила је 120.000 динара за пројекат о изради каталога (не)приступачности јавним институцијама.

Прве радионице за инвалидна лица

Помоћник министра рада и социјалне политике Владимир Пешић отворио је у Крагујевцу производне радионице за радно оспособљавање лица са сметњама у развоју и особа с инвалидитетом. Ово је први објекат такве врсте у земљи, који ће бити саставни део Завода за смештај остарелих лица „Мале пчелице“.

Пешић је истакао да ће Министарство помоћи да и други овакви заводи у Србији, у којима је сада смештено више од 3.000 корисника, отворе производно-радне центре. Прецизирао је да је вредност овог објекта шест милиона динара, од чега је Министарство обезбедило половину средстава.

Исплата пензија

Исплата другог дела октобарског чека пензионерима из категорије запослених почела је 25. новембра.

Пензионисаним пољопривредницима исплата другог дела октобарских пензија почела је 20. новембра, а пензионисаним војним лицима други део октобарских припадности исплаћиван је од 21. новембра.

Чек из Загребa

Из Миловинског завода Хрватске пензионерима који живе у Србији исплата припадности за октобар почела је 16. новембра.

За 32.179 корисника пензија зарађених у овој држави Комерцијалној банци је уплаћено 6,626 милиона евра, па је чек из Загребa, у просеку, вредан око 205 евра.

Благи раст зарада

Просечна бруто зарада исплаћена у октобру ове године износи 44.147 динара, што је номинално за 1,3, а реално за 1,5 одсто више од просека исплаћеног у септембру, саопштио је Републички завод за статистику.

Просечна нето зарада (без пореза и доприноса), исплаћена у октобру, вредела је 31.734 динара и номинално је, такође, виша за 1,3, а реално за 1,5 одсто од септембарске нето плате.

У односу на лањски октобар, прошломесечна просечна нето зарада номинално је виша за четири, а реално нижа за један одсто.

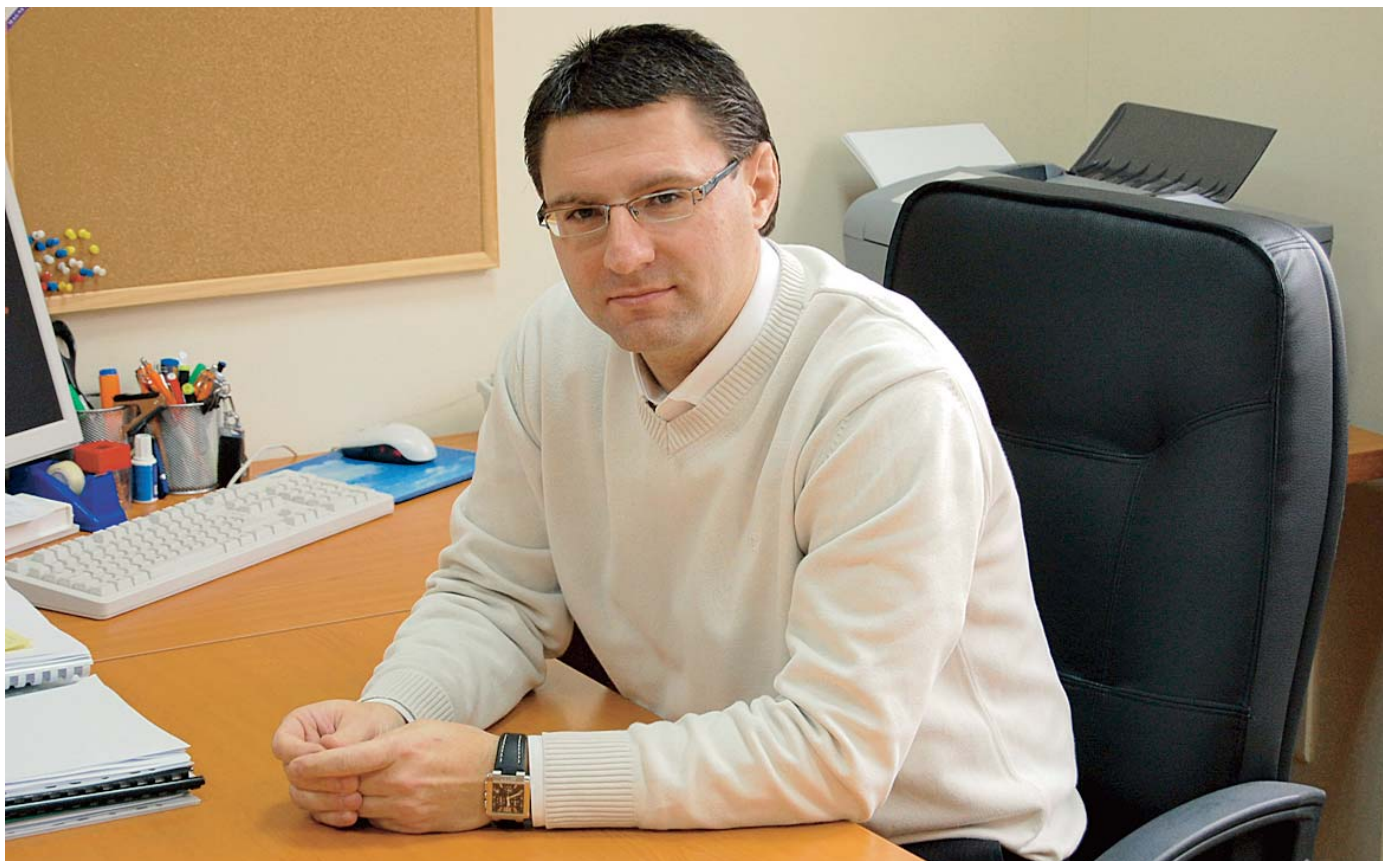
За десет овогодишњих месеци, према рачуници статистичара, у просечној коверти запослених номинално је било 9,4, а реално 1,2 процента мање новца него што је исплаћено у периоду јануар-октобар 2008. године.

У ПЕНЗИЈСКОМ ФОНДУ СВЕ АЖУРНИЈЕ ДОНОШЕЊЕ ПРВОСТЕПЕНИХ РЕШЕЊА

Брже до првог чека

Учинак у РФ ПИО за девет месеци већи тачно за трећину него лане, крајем марта било 122.139, а крај године могао би да се дочека са око 86.000 нерешених захтева

Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из ПИО у Дирекцији РФ ПИО

Охрабрује податак да је у Републичком фонду пензијског и инвалидског осигурања све мање нерешених захтева осигураника, што сведочи да је у његовом раду одскора окренут „нови лист“.

– На основу извештаја о донетим првостепеним решењима у којима се одлучује о правима из пензијског осигурања уочено је да је све више решених захтева, док је нерешених све мањи број. С последњим даном јуна решен је 122.991 захтев, док је деветомесечни салдо – 150.570 решених захтева, или 27.579 више. Имајући на уму да је од јуна до краја септембра поднето 20.673 разних захтева осигураника, произлази да је у Фонду урађено више захтева него што је у овом „међувремену“ поднето – каже Владимир Станковић, директор Сектора за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања у Републичком фонду.

Станковић напомиње да су у Фонду успели да реше не само захтеве пристигле у јулу, августу и септембру, већ су решили и 6.906 старих захтева.

– Учинак у доношењу првостепених решења већи је за 33,4 одсто. Надајући се да ће се наставити „овим путем“, очекујемо непрестано повећање решених захтева и све мање не-

КОНСУЛТАНТСКА КУЋА „ДИЛОЈТ“ ТРЕБА ДА ПРЕДЛОЖИ

Јединствена пријава, промена и одјава на социјално осигурање

Недоумице настале око тога на чијем шалтеру ће убудуће послодавац пријављивати и одјављивати раднике на социјално осигурање – Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Републичког завода за здравствено осигурање, Националне службе за запошљава-

ње или Пореске управе, отклониће се, највероватније, када буде сачињен закон о централном регистру, осим уколико се не одлучи да се такве радње предузимају независно од доношења овог закона.

– Ангажована је консултантска кућа „Дилојт“ која за потребе цен-

Лане 80.690 нових

У првој деценији 21. века у Србији је највише нових пензионера било 2001. године – 93.327. Њихов број се потом видно смањује па је нових пензионера наредне, 2002. године било – 74.580. У 2003. години пензијски чек је први пут примило 49.216, док је већ у 2006. било 86.359 новостасалих пензионера.

Следеће, 2007, овај број је нешто нижи – 85.923, да би право на пензијске припадљности у лањској години стекло 80.690 нових корисника права из пензијског и инвалидског осигурања.

решених. Према нашој процени, крај године дочекали бисмо с око 86.000 нерешених захтева осигураника. Иначе, крајем марта 2009. године на решавање је чекало 122.139 предмета – истиче директор Сектора за остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања.

Ради што промишљенијег коришћења потребног времена за решавање о правима из пензијског и инвалидског осигурања, на адресу свих организационих јединица Републичког фонда ПИО стигле су инструкције да захтев за који процене да није у њиховој надлежности проследи одмах за то стварно и по месту надлежној филијали, односно Дирекцији.

– Филијале пензијског и инвалидског осигурања су, такође, добиле инструкције да у случају када подносилац захтева нема остварен стаж осигурања на подручју Србије, а подноси захтев за остваривање права у иностранству, не доносе решење којим се одбија његов захтев већ, у складу с међународним угово-

рима, треба само покренути поступак према иностраном носиоцу осигурања. Негативно решење филијале би требало да донесу само када на томе инсистира подносилац захтева или инострани носилац осигурања – напомиње Станковић.

У Републичком фонду ПИО се због рационализације процеса рада, саопштава наш саговорник, убрзано при-

премају одређена интерна акта да би исплатна служба, након што правна служба донесе решење да је осигураник стекао одређено право, што пре будућем кориснику послала његове припадљности. Напросто, новом организацијом посла скраћује се поступак од доношења решења до примања првог пензијског чека.

Татјана Кршић

НАЈБОЉА РЕШЕЊА ЗА ЦЕНТРАЛНИ РЕГИСТАР

Ускоро све на једном месту

тралног регистра, као органа који треба да обједини постојеће податке, треба да предложи најбоље решење за међусобну размену података којима располажу поменуте четири институције.

Суштина је да се, у једној јединственој пријави, промени и одјави на социјално осигурање, нађу сједињени образци М-1, М-3 и М-2, што би умногоме олакшало садашњи положај послодавца јер би убудуће неопходне податке које су били обавезни да прилажу на више адреса предавали на једном месту – каже Владимир Станковић.

Иако је засад неизвесно да ли ће послодавци јединствену пријаву, промену и одјаву на социјално осигурање предавати у Републичком фонду ПИО, Републичком заводу за здравствено осигурање или Националној служби за запошљавање, Станковић сматра да је правна, техничка и практична аргументација на страни Пензијског фонда за обављање овог посла, имајући у виду постојеће законске прописе, техничку опремљеност Републичког фонда и вишедеценијско искуство запослених у РФ ПИО на овим пословима.

ПОЈЕДНОСТАВЉЕН ПОСТУПАК ЗА ПРЕГЛЕД КОД ЛЕКАРА ВЕШТАКА У РФ ПИО

На контролни по службеном позиву

Уместо само у судовима или општинским органима управе, грађани ће потребну медицинску документацију фотокопирати и оверавати и у филијалама Фонда

Пре него што се јаве на контролни преглед код лекара вештака Републичког фонда ПИО, корисници инвалидских пензија су досад уз захтев за проверу

здравственог стања морали да приложе и образац-1 (предлог за вештачење) који им је попуњавао ординирајући лекар у дому здравља. Да би се ови љу-

ди поштедели излишног губљења времена, сувишног трошка (јер се по Закону о здравственом осигурању попуњавање поменутог обрасца плаћа) и размисљања када треба да се јаве инвалидској комисији, у Фонду је одлучено да се ови пензионери убудуће позивају на вештачење по службеној дужности. Они, дакле, више неће морати да брину о року за контролни преглед, нити да за то подносе посебан захтев; биће само неопходно да се, када буду позвани, одазову и са собом понесу медицинску документацију коју поседују, од оне када им је први пут процењивана радна способност па све до дана заказаног контролног прегледа.

Ово је, према речима Владимира Станковића, директора Сектора за остваривање права из ПИО, само једна од олакшица за осигуранике на коју се, у последње време, одлучио Републички фонд.

– Новина је, такође, што ће сада осигураници приликом подношења захтева за инвалидску пензију моћи истовремено да се изјасне да ли желе да им се уз процену радне способности цене и услови за признавање права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, док ће им се по службеној дужности процењивати услови за признавање права на новчану накнаду за телесно оштећење. Тако ће осигураници бити поште-

Инвалидски пензионери

Закључно с крајем септембра, право на инвалидску пензију у нашој држави користило је укупно 359.147 осигураника, код којих су лекари вештаци Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање установили да су потпуно неспособни да и даље раде.

Од овог броја инвалидску пензију прима 330.631 корисник пензије из категорије запослених, 16.074 из категорије самосталних делатности, док их је из категорије пољопривредника 12.442.

Иначе од укупног броја корисника РФ ПИО, 22,54 одсто чине инвалидски пензионери.

Новчану накнаду за туђу помоћ и негу у Србији прима око 72.000 пензионера и осигураника, и то око 59.500 из категорије запослених, скоро 2.500 самосталаца и око 10.000 паора. Из Републичког фонда ПИО за исплату ових накнада месечно се издваја око 906 милиона динара.

ђени да поново подносе захтев, достављају документацију и беспотребно се малтретирају, а избегло би се и накнадно ангажовање запослених који раде у Фонду при Сектору за вештачење и Сектору за остваривање права из ПИО. Смањењем броја заказаних накнадних прегледа скратило би се вре-

ме потребно за одлучивање о појединим новим захтевима. Важно је и то да осигураници више неће морати приложени медицинску документацију да оверавају само у суду или општинским органима управе, већ ће моћи да је фотокопирају и овере и у филијалама пензијског и инвалидског осигурања – каже Станковић.

су могућност Републичком заводу за здравствено осигурање да ове осигуранике одржава на боловању дуже од два месеца, а накнаду зараде због њиховог одсуствовања с посла обезбеђивао је Републички фонд ПИО. Тиме што ће убудуће у диспозитиву писати – због тога што не постоји потпуни губитак радне способности, извршено је

Провера по закону

Закон о пензијско-инвалидском осигурању прописао је обавезан контролни преглед инвалидских пензионера најкасније у року до три године. Изузетак су старији од 58 година и они чије дијагнозе не гарантују да ће им радна способност бити побољшана.

Уколико се инвалидски пензионер не одазове позиву и не дође на допунски преглед, или не оправда изостанак, обуставља му се, опет по Закону о ПИО, исплата пензије.

Досад су и осигураници код којих лечење није завршено неретко подносили захтев за остваривање права на инвалидску пензију, не чекајући исход лечења и евентуално оздрављење. У таквим случајевима, уместо констатације да право на инвалидску пензију није признато због тога што лечење није завршено, убудуће у негативном инвалидском решењу писаће – због тога што не постоји потпуни губитак радне способности.

– Решења у којима је у диспозитиву било написано да лечење још није завршено отвара

усклађивање са Законом о ПИО који прописује услове за признавање права на инвалидску пензију и избегнута ситуација да решење Фонда буде основ по којем ће РЗЗО надаље продужавати боловање осигуранику. Дакле, Републички фонд у оквиру својих надлежности одлучује о захтевима за признавање овог права, односно да ли неко испуњава услове за то право или не, а никако таква одлука не може бити разлог да се осигураник неограничено држи на боловању – истиче Владимир Станковић.

Т. Кршић

ЛЕКАРИ СПРЕМНИ ЗА ПРИМЕНУ КОНВЕНЦИЈЕ СА СЛОВЕНИЈОМ

Свако ради по свом закону

Лекари Сектора за медицинско вештачење Фонда ПИО не очекују да ће бити много осигураника којима ће, по Споразуму о социјалном осигурању са Словенијом, вештачити здравствено стање, али колико год их буде – спремни су за то. Као и њихове словеначке колеге. Приликом недавног боравка овдашње медицинске делегације (др Мила Николић, заменик директора Сектора, др Дика Кајевић, начелник Сектора, и др Невенка Полак из Одељења за вештачење по међународним уговорима) у Љубљани усаглашено је како ће се радити кад конвенција ступи на снагу. С обзиром на то да словеначки закон о ПИО има другачија права, па, између осталог, још познаје и признаје умањену радну способност за обављање одређених послова или има три групе неге и помоћи, договорено је да свако вештачи по свом закону, а да колегама из друге државе доставља попуњени образац са потпуном пратећом медицинском документацијом.

Др Дика Кајевић

– Боравак у Словенији био нам је интересант јер смо се упознали са радом другачије организованог сектора за вештачење. Обишли смо њихове делове и у Марибору и Мурској Сobotи, видели где и како раде њихова 23 лекара и чули да имају још 280 спољних медицинских сарадника, а за комисије, будући да они још цене радну способност у односу на радно место, ангажују и немедицинске сараднике као што су инжењери заштите на раду – прича др Кајевић.

Словенци, наставља др Кајевић, немају функционалну дијагностику као наш Фонд и то им је било занимљиво када су у марту били у Београду. Нашим лекарима, пак, занимљив је био план словеначких колега: они су, наиме, наумили да направе завод за вештачење који би био самосталан и радио вештачења и за пензијски фонд, али и за здравство, за боловања, а уједно би био дигнут и на ниво научне базе у којој би се лекари специјализовали управо за медицинска вештачења.

Г. О.

УСКОРО ОБНОВА РАЧУНАРСКЕ ОПРЕМЕ И У ПОКРАЈИНСКОМ ФОНДУ ПИО

Терминали из прошлог века иду у историју

Сектор за ИТ приликом пресељења електронске исплате самосталаца и пољопривредника уштедео две године радних сати

Радници и корисници услуга Покрајинског фонда ПИО осетиће ускоро благодети набавке нове рачунарске опреме преко Светске банке у Републичком фонду ПИО – кроз ефикаснији рад Службе. Наиме, мр Слободан Гамбер, директор Сектора за информационе технологије у Дирекцији Покрајинског фонда, очекује да ће највећа организациона јединица РФ ПИО у року од 10 до 15 дана добити 331 персонални рачунар, 15 лаптоп компјутера, 53 матична и 62 ласерска штампача. Наравно, прво ће бити замењено око 270 терминала, који су у Покрајински фонд и стигли као половна роба крајем осамдесетих година прошлог века, и који су честим кваровима досад запосленима „загорчавали живот“. То се односи и на

IBM штампаче – „вршњаке“ ових терминала. Након тога, ова савремена рачунарска опрема ће, по приоритету, бити распоређена прво на удаљеним локацијама Покрајинског фонда, а потом и у осталим местима.

– Очекујемо и изградњу нове софтверске (програмске) платформе – јединствене у Фонду, што наравно изискује и додатну обуку запослених у Сектору. Мислим да ће она почети до краја ове године. Имамо доста младих и школованих људи, који су дипломирали на електротехничком, природно-математичком или информатичком факултету, а додатно су тестирани за склоност раду на компјутерима, и, уз старије колеге које познају систем, они могу релативно брзо да направе пресељење програма и података на нову

платформу – каже мр Слободан Гамбер.

Захваљујући великом труду запослених из овог сектора, недостаци застареле технологије нису се много осећали у раду Службе. Рецимо, током ове године, када се Телеком озбиљније укључио у сарадњу, повезали су на централни рачунар 14 испостава у Војводини, а брзина преноса дигиталних водова повећана је са 64 килобајта у секунди на 512 за филијале, и 256 за службе филијала и испостава. То је урађено на свим правцима у Покрајини где су постојале техничке могућности. Преостало је да се повеже још седам испостава, уз услов да Телеком утврди да је то и изводљиво, јер, истини за вољу, у досадашњој сарадњи било је и проблема са стручном службом ове компаније. Наиме, дешавало се да договорени рокови нису поштовани, захтеване карактеристике биле су помешане, тако да су запослени из Сектора гледали да мање тешкоће сами решавају, а оне крупније су решаване на „вишем нивоу“. Углавном су то и разлози због којих су неке испоставе „прорадиле“ нешто касније него што је планирано.

Сектор за ИТ је досад често успевао да уштеди доста времена у раду и осталим колегама у Покрајинском фонду. Рецимо, код претходног повезивања стажа урадили су послове које не раде програмски, и када би се та активност вре-

менски израчунала, уштеда би износила неколико месеци по запосленом службенику Фонда.

Слична ствар је урађена и приликом електронског пресељења података исплате из категорије самосталних делатности и пољопривредника ка филијалама, када је за скоро 29.000 корисника права исплата пребачена из Новог Сада (из Лончарске 10) надлежним филијалама. Илустрације ради, за сваки предмет требало је утрошити око 10 минута рада, што би укупно износило 290.000 минута, или 4.833 сата, односно 604 дана, или, пак, више од две године рада. ИТ сектор је тај посао урадио за неколико дана.

Наравно, у Сектору за информационе технологије планирају још новина у програмима које би помогле како запосленима у Фонду, тако и грађанима. Примере ради, недостајући подаци по замолницама сада се шаљу другим филијалама кроз „мрежу“, а по потреби и слика неког скенираног документа, тако да је уштеда у времену током овог поступка приметна.

– Оно што нам предстоји јесу електронски документи и пријаве путем електронских докумената, као и управљање документацијом. Но, за такве послове је неопходно обезбедити добар хардвер: сервере, сторице, скенере... – закључио је мр Слободан Гамбер.

Мирослав Мектеровић

Мр Слободан Гамбер

ПРОРАДИЛЕ ИСПОСТАВЕ ФОНДА ПИО У НОВОМ БЕЧЕЈУ И НОВОЈ ЦРЊИ

Послови најискуснијим радницима

Свакодневно се повећава број странака које у својој средини желе да остваре неко право из пензијског и инвалидског осигурања

Републички фонд ПИО отворио је недавно испоставе Филијале Зрењанин у општинама Нови Бечеј и Нова Црња. Њихови житељи сада, уместо да преваљују по четрдесетак километара до седишта Филијале у Зрењанину, могу, уз мање утрошеног времена и уз знатну уштеду новца, да остваре права из пензијско-инвалидског осигурања и у својој средини: у Новој Црњи уторком и петком, у ЈНА 113 (зграда некадашњег Комитета), а у Новом Бечеју понедељком и четвртом, у Улици маршала Тита 17 – такође у центру града. Радно време испостава је од 8 до 15 часова, а странке се примају од 8 до 13, пошто запослени део радног времена користе и за обраду приспеле документације.

Милан Звекић, директор Филијале Зрењанин, одлучио је да у новоотвореним испоставама раде два најискуснија радника Матичне евиденције: Владимир Батањски (Испостава Нови Бечеј) и Остоја Ђехо (Испостава Нова Црња) обављали су различите послове у оквиру Фонда, а сада су у прилици

Остоја Ђехо

да све стечено знање обједине у служујући грађане из ових општина.

– Отварање испостава у Новом Бечеју и Новој Црњи заиста је било потребно, а очекујем да ћемо, у Фонду ПИО, пронаћи начин да ове испоставе, као и друге које отварамо, раде пуну радну недељу да бисмо обухватили што ширу проблематику из пен-

Драгоје Милојковић, Владимир Батањски и Зоран Петровић

зијског осигурања и тако побољшали услуге осигураницима и пензионерима – рекао је Милан Звекић.

Рајка Сантовац из агенције „Рачуноводство“ из Новог Бечеја задовољно каже:

– За нас књиговође је веома важно што не морамо до Зрењанина да бисмо урадили пријаву или одјаву на осигурање, поднели доказ о уплати доприноса, предали образац М-4 или повезали заостали стаж за наше клијенте, и то посебно у ситуацијама када не стижемо да обавимо све што смо наумили у току истог дана, па морамо у више наврата до Филијале. Овај потез руководства Фонда је прави погодак.

Драгоје Милојковић из Новог Бечеја био је додатно расположен, јер је управо поднео захтев за пензију.

– И ја и моји пријатељи и комшије сматрамо да је ово изванредан потез Фонда, јер сада не морамо да се малтретирамо да за овакве послове путујемо у Зрењанин – изјавио је овај ветеран рада.

Према речима Зорана Петровића, председника Општинског удружења пензионера Нови Бечеј, они су задовољство отварањем Испостава Фонда ПИО „потврдили“ тиме што су и на са-

станцима месних организација информисали чланство и грађане о почетку њеног рада.

Остоја Ђехо каже да је расположење грађана слично и у општини Нова Црња. Посла има много. Он прима све врсте захтева из ПИО, пријаве и одјаве (М-1 и М-2), попуњене образце М-4, и даје информације о пребацивању исплате пензија на банке, као и о другим пословима из исплате. Тренутно највише издаје потврде грађанима да нису корисници пензија, да би остварили права код центра за социјални рад.

Владимир Батањски је и раније „покривао“ терен општине Нови Бечеј радећи контролу доприноса и комплетирање предмета, али ово је, оцењује, много сложенији посао који захтева шире знање из области ПИО и сталну сарадњу са Службом за запошљавање и Заводом за здравство у Новом Бечеју. Осим пензионера који траже и потврде о износу пензије да би били ослобођени плаћања партиципације у здравству, долази све више и других корисника права и осигураника, пошто је и све више људи информисано о раду Испостава.

М. Мектеровић

КРАЈ ГОДИНЕ ПОСЛОВИЧНО ЈЕ ВРЕМЕ ЗА ПИТАЊЕ: КАДА ПОДНЕТИ ЗАХТЕВ ЗА ПЕНЗИЈУ

Идуће године шест месеци дуже

Ко испуњава старосни услов за пензионисање, до последњег овогодишњег дана може да искористи важеће правило, после празника – ко нема пун стаж мораће да чека да напуни 59,5, односно 64,5 година

Има увек оних који су већ испунили, или само што нису, бар један услов за пензију, а крај године је некако предодређен за вечно актуелно питање: да ли предати захтев за пензију 30. или 31. децембра.

Разлог за дилему, овог пута, не лежи само у померању старосне границе за шест месеци од 1. јануара 2010. године (за жене на 59,5, за мушкарце на 64,5 година живота и минимум 17 година стажа), већ и због најаве измена Закона о пензијско-инвалидском осигурању.

Јасно је да жене и мушкарци који су у овој години, уз најмање 18 година стажа, навршили и потребне године живота (59-64), имају рок да најдаље 31. децембра предају зах-

обрачун пензије узимала претходна година па је зато тада било важно да цела та година буде комплетирана у М-4) с којом многи грађани стижу пред шалтер Фонда ПИО. Јер, од 1. јануара 2006. године примењује се другачија рачуница – у обрачун пензије урачунава се сав остварени стаж и зараде до тренутка закључења радног односа. Истовремено, онај коме радни однос престане 31. децембра пензију може да затражи тек сутрадан, тј. – већ у 2010. години на чијем почетку опет, због подизања старосне границе, ризикује да буде који месец премлад за то...

Необавештеност, дакле, и у овом случају може узети данак, јер тај један дан може бити пресудан по оства-

уколико од 1. јануара ступе на снагу нови прописи и одреде, рецимо, да је за пензионисање потребно више година или више стажа. Другим речима: да ли ће они који су остварили пун радни стаж (35, односно 40 година) и навршили 53 године живота моћи сигурно да рачунају да нови прописи неће покварити њихов план да још који месец, или и још коју годину раде, када се већ осећају способним за то или им је плата, каква-таква, ипак боља него пензија.

Друга дилема с којом ових дана грађани долазе пред наше шалтере јесте да ли, ако сами уплаћују стаж осигурања по члану 15, а недостаје им још који месец до „пуне пензије“, могу да наставе безбедно да уплаћују доприносе у идућој години, а да им то не буде узалуд.

Сва та питања траже сигуран и недвосмислен одговор за који је у овом тренутку, када се тек анализирају и процењују могућа нова законска решења, прерано. Судећи по досадашњим најавама званичника, измене закона, ипак, не треба очекивати пре пролећа идуће године, а могући правци измена, засад, не најављују се пре 2011. године. У прилогу спокоју и осигураника и пензионера иду и званична уверавања да ће се при доношењу новог закона, између осталог, водити рачуна и о континуитету стечених права и пажљивом одмеравању општег интереса.

Засад, за оне којима недостаје још који месец до пуног радног стажа или „пола“ рођендана до испуњавања важећег старосног услова за пензију, ситуација је знатно извеснија: актуелни закон прописао је да у 2010. могу у пензију. С обзиром на актуелност и обимност теме, настојаћемо да у будућим бројевима нашег листа информисемо читаоце о свим значајним новинама у контексту реформе пензијско-инвалидског система осигурања.

С. Марсенић

теве за пензију – ако не желе да чекају још шест месеци после свог рођендана да би остварили то право. Нажалост, има и недовољно информисаних који мисле да је боље да раскину радни однос управо с 31. децембром да би им, како верују, у обрачун пензије „ушла цела година“. Ово је, иначе, једна од најраширенијих заблуда (заостала из времена до краја 2005. до када се, заиста, у

ривање права. То значи да уколико, рецимо, жена са навршених 59 година живота и најмање 18 година стажа, поднесе захтев 31. децембра, мораће да сачека још шест месеци да би поновила захтев за пензију.

Такође, ових дана велики број странака које су, уз 53 године живота, навршиле и пун стаж (жене 35, мушкарци 40 година) распитује се да ли је одлагање пензије и за њих ризично,

ЗАМЕНИК ГРАДОНАЧЕЛНИКА БЕОГРАДА МИЛАН КРКОБАБИЋ ПОТВРДИО

Четврта рата до краја недеље

И догодине помоћ од 16.000 динара, отварање првог реновираног клуба на Вождовцу идућег месеца, а од наредне године у општинама и центри за децу, и оне који то више нису, са посебним потребама

Око 65.000 пензионера који у Београду живе са мање од 14.836 динара месечно, најкасније до краја седмице требало би да добије још по 4.000 динара, односно четврту рату овогодишње помоћи градске владе, потврдио је за „Глас осигураника“ Милан Кркобабић, заменик градоначелника Београда.

– Последња овогодишња рата биће пензионерима уручена, као и до сада, на кућне адресе. За то је годишње потребно десет милиона евра и тај новац већ је планиран у градском буџету и за наредну годину. Дакле, наставићемо и догодине да исплаћујемо по 16.000 динара у четири рате најугроженијим пензионерима. Поређења ради, 65.000 београдских пензионера је отприлике град величине Чачка, а градска власт је врло свесна проблема с којима се пензионери суочавају у великом граду и решена је да им максимално помогне. Зато ће престати да важи и ограничење за бесплатан градски превоз: старији од 65 година, који су досад имали бесплатне маркике уколико су им примања била нижа од 21.715 динара, од идуће године имаће бесплатне маркике без обзира на висину примања – објашњава наш саговорник.

Реновирање првог од постојећих 20 клубова за дневни боравак пензионера већ је при крају:

– Први обновљени клуб, на Вождовцу, у Љубе Недића 12, биће отворен следећег месеца. Следеће године

Милан Кркобабић

и сви остали биће комплетно реновирани, од фасаде и крова, преко инфраструктуре и санитариија, до унутрашњег уређења. Иде се дотле да се поштују жеље корисника тих клубова: у једном су нас госпође замолиле да у делу клуба буде телевизор на коме ће оне моћи да гледају серије и омиљене канале, а да у другом делу буде апарат намењен мушким члановима и њиховим спортским програмима. И за то је новац планиран у градском буџету. Оваквих клубова нема довољно у граду и у 2010. планирамо изградњу новог у Калуђерици – наглашава Милан Кркобабић.

Пензионери ће од следеће године моћи, преко својих организација и удружења, да посећују позоришта и о томе је већ закључен уговор између Секретаријата за социјалну заштиту и Секретаријата за културу. Планирана је и финансијска помоћ удружењима и организацијама пензионера тако да увек имају одређена средства којима могу да располажу и планирају активности.

– Ради се и на повећању броја геронтодомаћица, готово у најужем градском подручју. Тиме се остварују два циља: старим људима се обезбеђује помоћ у кући и дружење, а незапосленим женама могућност да добију посао – јасан је заменик градоначелника Београда.

Нису само пензионери социјално угрожена категорија. Ту спадају и деца ометена у развоју и инвалиди, па ни они нису заборављени.

– За децу са посебним потребама до сада је било неких пилот пројеката у сарадњи са невладиним организацијама, али ће то убудуће бити организовано. Трбало би у свакој градској општини да постоји по један центар за њих, не само за децу, већ и за оне који су сада већ одрасли људи. На Звездари, у Петраркиној 6, и Вождовцу, у Булевару ослобођења 2-4, већ је обезбеђен простор за то. Постоје у свим општинама градски или општински пословни простори издати приватницима који се или ненаменски користе, или закупци не плаћају кирију (иако је испод тржишне) и то већ проверавамо. Постоји, дакле, начин да се простор за те центре обезбеди, уз неопходне адаптације, а не да се у свакој општини гради јер је то много скупле. А један велики центар (1.600 квадратних метара) за особе са посебним потребама у завршној је фази градње у Шекспировој улици на Дедињу – прича Милан Кркобабић.

Градска влада заступа тезу да свима треба пружити

једнаку шансу и зато је запошљавање инвалида незаобилазна тема:

– Наша идеја је да оживимо рад заштитних радионица. Настојаћемо да омогућимо да оне послују без плаћања ПДВ-а на своје производе и услуге, што ће их учинити конкурентним на тржишту, а омогућиће запошљавање неколико хиљада инвалида, јер живот од социјалне помоћи је нужда, а не идеал – јасан је наш саговорник.

Наталитет је још једна „болна тачка“ и Београда, па будуће мајке од града добијају 35 одсто зараде, колико им се одузима јер су на боловању, а око 8.000 незапослених трудница, уз бебу, добиће и по 40.000 динара из буџета града.

Нису заборављене ни народне кухиње у којима се тренутно дневно припрема 6.500 оброка и дели на 31 месту у граду:

– То је за хиљаду више него у новембру прошле године. Али, добра вест је да се тај број не повећава. Ипак, ми за ове потребе имамо планирано око три милиона евра и спремни смо и на 16.000 оброка дневно, али се надамо да неће бити потребе за тим. Морам само да нагласим да сав новац намењен наведеним социјалним давањима нема никакве везе са републичким буџетом, већ је све из буџета града и планира се ове године за наредну – јасан је Милан Кркобабић, заменик градоначелника Београда.

Весна Анастасијевић

МОГУ ЛИ СУДСКИ ДА СЕ НАПЛАТЕ ПЕНЗИЈСКИ ДОПРИНОСИ

До пресуде и некако, ДО НОВЦА – ТЕШКО

Послодавци на разне начине одуговлаче поступак, па он ретко траје краће од три године, а онда често буде прекасно и за радника и за послодавца – који у међувремену банкротира

Држава је, овога пута, понудила само предузећима која су државна, или су то до приватизације била, да, позајмицом из буџета, накнадно плате пензијске доприносе које дугују запосленима. Оне чији се послодавци оглуше о најновију понуду државе, или и немају шта да заложу да би јемчили враћање буџетског зајма, а нарочито раднике код приватних послодаваца чије су радне књижице такође празне, владини званичници упућују на – суд.

– Неплаћање доприноса постало је, нажалост, веома раширена појава. Неретко послодавац уопште не пријави запосленог, уз стална обећања да ће то учинити „ускоро“ или „следећег месеца“, а радник и пред тога, из егзистенцијалних разлога, наставља да ради код њега. Дешава се и да запослени буде пријављен, али у неком тренутку послодавац, због наводних финансијских тешкоћа, престане да плаћа

Радмила Босанац

доприносе, а радник за то сазна тек у моменту престанка радног односа, приликом одласка у пензију, или када, на пример, жена оде на породилско или друго боловање дуже од 60 дана па сазна да јој здравствено осигурање није пла-

ћено и не може да добије накнаду за боловање... – каже адвокат Радмила Босанац кроз чију канцеларију је прошло немало оваквих невољника. – Право да им послодавац плаћа обавезно социјално осигурање запослени могу да остваре у судском поступку, али док су у радном односу ретко се одлучују за то бојећи се отказа. А када је до отказа већ дошло, то често личи на Сизифов посао.

Неретко, и отказ таквом раднику буде незаконит. Онда, наравно, прво треба водити спор за доказивање незаконитог губитка посла, а тек ако се то успешно приведе крају, води се нови спор за наплату неисплаћених зарада и доприноса. Има случајева да запослени

сам уплати доприносе уместо несавесног послодавца, па после тужбом тражи накнаду штете од њега у висини уплаћене суме. Истина, бар се за радне спорове у случају отказа не плаћају судске таксе, али ако су у питању неисплаћене зараде и доприносе, такса се плаћа јер се ради о новчаном потраживању. Тако запослени, који је, судећи по томе што се одважио да тужи послодавца, вероватно и без посла, мора да се спреми и на додатни издатак. Додуше, каже адвокат Босанац, ту постоји и тзв. сиромашко право, па они који немају приходе могу да буду ослобођени плаћања таксе или им се она бар одгоди до правноснажности пресуде. И адвокатске услу-

Обавезно и санкционисано, али...

– **Обавезно социјално осигурање, које обухвата пензијско-инвалидско и здравствено, а такође и осигурање за случај незапослености, регулисано је императивним прописом, због тога се и зове обавезно, и санкционисано је па је држава надлежна да обезбеди и контролу и надзор над спровођењем тог прописа, што, нажалост, у пракси није случај. Уколико порески обвезник не плати на време пореску обавезу према држави, држава има врло ефикасан и разрађен механизам принудне наплате; међутим, у случају неплаћених доприноса, запослени мора сам да се сналази, иако неплаћање доприноса негативно утиче на пензијски фонд и додатно оптерећује државу – примећује адвокат Босанац.**

ге имају цену, али наша саговорница тврди да већина адвоката у радним спорови-

пролонгира од, најчешћег, непримања позива, до, на пример, гашења предузет-

У корист сопствене штете

Мирно решавање спорова успева само тамо где је и послодавац заинтересован да се тако дође до решења. Дугачки судски спорови, који се обично пролонгирају због послодавца, заправо њима највише штете, каже адвокат Босанац, нарочито када се ради о отказу уговора о раду: послодавац на крају мора да плати запосленом накнаду зараде и доприносе за цео период док је поступак трајао, са каматом, а запослени, још, није ни радио.

ма ништа не наплаћује, или само минималне трошкове, до окончања поступка када се све то, додатно, испостави послодавцу који је изгубио спор. Неретко, буде то 60.000 динара за три године рада. Али, некад на крају нема ни динара покрића ни за фотокопирање, штампање, превоз...

Остваривање ових права у судском поступку сврхисходно је, под условом да се поступак брзо оконча и – да досуђена средства од послодавца могу да се наплате. Сам поступак, каже адвокат Босанац, не би требало дуго да траје, међутим, како Закон о парничном поступку недовољно штити тужиоца, већ штити туженог, послодавац на разне начине може да одуговлачи доношење судске пресуде.

ничке радње и отварања предузећа на истом месту, али код кога се као власник појављује други члан породице, или се наводи друга улица код објекта који излази на две улице, па не може да се докаже правно следбеништво. Поједини послодавци отварају по више предузећа која постоје само у регистру, али не послују и немају имовину, онда пријављују запослене на та предузећа, па у случају спора нема шта да се наплати. Такође, држава је учинила услугу великом броју послодавца који се нису пререгистровали у Агенцији за привредне регистре тако што је донела одлуку о гашењу њихових предузећа и предузетничких радњи, па запослени који су их тужили за неисплаћене зараде и неплаћене доприносе нису

случају када су власници таквих предузећа ускратили државу за порез, држава и у таквим ситуацијама налази начин да казни послодавца, а за неплаћене доприносе и зараде запослене упућује на суд.

Наша саговорница је искусила, а и сумња да се овакви поступци могу, кроз првостепени и нарочито дуготрајан другостепени поступак, завршити брже од три године. Помиње и искуствени куриозитет: добила је радни спор, у питању је био незаконити отказ, који је трајао већ петнаест година, у њему је било седам укинутих пресуда и, када га је преузела, поново је био на почетку.

У поступку наплате зарада и доприноса радник неретко има тешкоћу да прибави доказну документацију за вођење поступка, дешава се и да послодавац не обрачуна дугове како треба или нема сачувану документацију па треба ангажовати вештака и чекати да он обави поверени посао.

Уколико се све те препреке и превазиђу, и поступак оконча у корист запосленог, онда је обично већ касно, или за запосленог, или зато што је послодавац отишао у стечај или ликвидацију. У случају

јер се пресуда не може извршити док реструктурисање траје. Предузетници, пак, неретко немају видљиву имовину ни редовне приходе, па је опет неизвесно

Црна листа

Послодавце који не плаћају доприносе требало би ставити на црну листу, а такође и успоставити механизам принудне наплате доприноса, предлаже наша саговорница. У супротном, каже, ако та обавезност није загарантована, држава компромитује обавезно социјално осигурање као форму.

да ли ће пресуда моћи да се изврши.

– Проблем је и што се често не зна које физичко лице је власник, јер фирма оснива фирму, па се у том следу појављује и страна фирма код које, тек, не може да се открије ко је власник. Користило би да у регистру могу да се пронађу подаци о правном лицу и преко имена власника. Овако, дешава се да предузеће или предузетник промене адресе, али то не пријаве, па запослени, као тужилац, мора да истражује да би открио ново седиште...

Славица Чедић

Како прибавити документацију из бивше фирме

– Тужени послодавац може да не долази на рочишта, да измишља сто и један начин да поступак

могли да наставе поступак јер нису могли да докажу ко је правни следбеник угашених фирми. Међутим, у

да држава одлучи да преузме предузеће, у реструктурисање, ни тада запослени не може да оствари право,

Зарађена пензија у одрживом пензијском систему

– Претње и изазови –

Томислав Јовановић, председник НВО „Форум Народне Свести“

Шта је зарађена пензија, а шта одржив пензијски систем

Зарађена пензија је рента од пензијске штедње. Према елаборату експерата НВО „Форум Народне Свести“, садашњи пензионер са 40 година радног стажа prima много нижу пензију од зарађене пензије.

Одржив је онај пензијски систем који је финансијски одржив, што значи да има избалансиране приходе и расходе, и политички одржив, што, с обзиром на потенцијалну политичку снагу пензионера, значи да обезбеђује зарађену пензију. За одржив пензијски систем у нашим условима потребна су три стуба:

- **Фонд обавезног државног пензијског осигурања.** Из првог дела обавезних доприноса за ПИО (пензијско и инвалидско осигурање) актуелних упослених и трансфера из буџета исплаћују се државне пензије актуелним пензионерима. Висину доприноса и висину пензија одређује држава. Држава одређује и поделу доприноса на део за фонд обавезног државног и део за фонд обавезног приватног пензијског осигурања.

- **Фондови обавезног приватног пензијског осигурања.** Други део обавезних доприноса за ПИО уплаћује се на рачуне осигураника у посебан фонд, по избору осигураника. Фонд та средства пласира и остварену добит приписује рачуну осигураника и тако се добија обавезна пензијска штедња. Као рента из обавезне пензијске штедње исплаћују се зарађене пензије. Ако члан фонда умре пре него што је почео да користи пензију, средства уштеђена на његовом личном пензијском рачуну припаднуће законским наследницима.

- **Фондови добровољног приватног пензијског осигурања.** Разлика од другог стуба је у томе што овде осигураници сами одлучују да ли ће и колико улагати у изабрани фонд, да би из добровољне пензијске штедње добијали уштеђене пензије.

Претње од порука типа: „Ако немају хлеба нека једу колаче“

„*Qu'ils mangent de la brioche*“, наводно је гладним париским масама саветовала француска краљица Марија Антоанета. Слично томе данас звуче поруке којима се саветује да треба штедети код приватних пензијских фондова да би се избегла беда у старости, ако се помисли на оне који једва састављају крај с крајем, а при томе су већ у пензији или у другој половини радног века. Те поруке представљају претњу за изградњу одрживог пензијског система јер збуњују, застрашују и хајкају грађане Србије.

Збуњују оне поруке којима се основни ставови грађана о пензијском систему представљају као заблуде да би грађани прихватили ставове супротне својим интересима. Дајемо неке од тих порука (*косим писмом*), са аргументима који побијају њихову истинитост (у загради).

- *Заблуда је да данашњи пензионери имају право да нешто траже на основу уплаћених доприноса јер су они потрошени на тадашње пензионере.* (Пензионери имају право да траже зарађену пензију, а ако је не добијају онда имају право на повраћај пензијске уштеђевине са каматом, укључив некретнине, о чему је прва пресуда већ донета.)

- *Заблуда је да пензионери у Србији спадају међу најугроженије групе и да су пензије у Србији јако ниске!* (Пензије у Србији су ниске, а пензионери угрожени. То показује нето стопа замене – однос између прве исплаћене пензије и последње зараде која је јако ниска због валоризације само са трошковима живота.)

- *Заблуда је да пензијски систем у Србији није реформисан јер није уведен други стуб пензијског система.* (Светска банка препоручује други стуб. Други стуб су прихватиле и земље са којима можемо да се упоређујемо: Бугарска, Хрватска – од 2002, Мађарска, Пољска, Румунија и Словачка Република.)

Страх је јак мотивациони фактор за промену свог става и прихватање става наговарача. Зато се пензионери застрашују да их чекају социјалне пензије, а запослени да их не чекају никакве пензије.

Збуњени и застрашени грађани се хајкају у систем пензијског осигурања у коме би један део садашњег обавезног доприноса за ПИО ишао у приватне фондове и за толико би биле ниже пензије постојећих пензионера и већине запослених старијих од 50 година. Повећањем броја пензионера и очекиваним смањењем издвајања из буџета за пензије, те би се пензије даље снижавале и уједначавале, да би коначно постале социјалне пензије. Тако би више од милион и по људи дошло у мање-више исту ситуацију као да ништа у животу нису учили, радили и стварали. Била би то колосална превара по познатој „Понзијевој шеми“.

Изазови реституције старе пензијске штедње

Циљ реституције старе пензијске штедње је стварање материјалне основе и законског оквира за формално правну потврду и фактичко остваривање права својине пензионера над капитализованим уплатама обавезних доприноса у Републички фонд ПИО. Наводимо неке од мера које узимају у обзир како плаћене доприносе, тако и друштвено богатство створено радом пензионера.

- **Враћање некретнина изграђених доприносима пензионера, укључив и имовину предратног пензијског фонда.**

- **Накнада штете због неселективног превременог одласка у пензију, неселективног бенефицираног радног стажа, лоше наплате доприноса, сиве економије итд.**

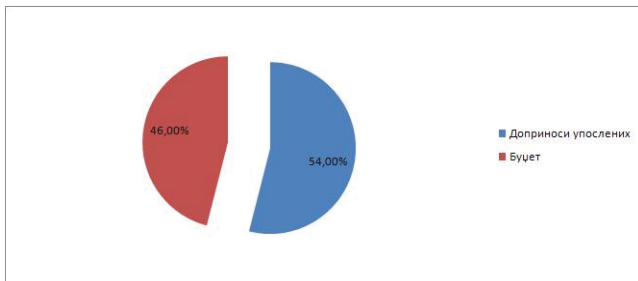
- **Враћање богатства стеченог без основа у закону или неком правном послу (укључив и „први милион“ са плодовима).**

- Усмеравање у повећање запослености богатства стеченог профитирањем на хаосу (укључив и „први милион“ са плодовима).

- Помоћ земаља које су нас бомбардовале у делимичној санацији штете.

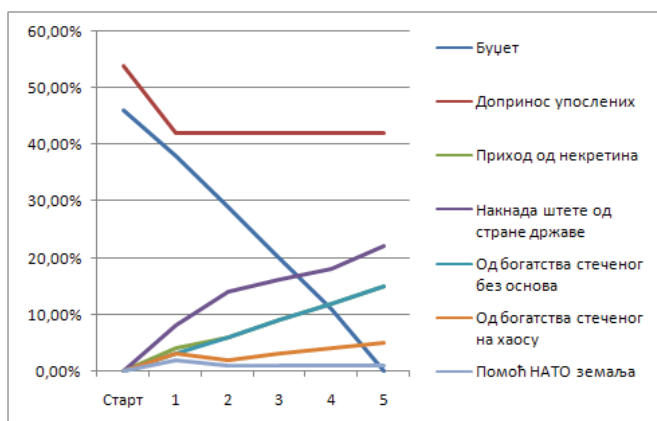
Реституција старе пензијске штедње тражи одговарајућу прераспodelу друштвеног богатства и у томе је изазов! На тај изазов мора да се одговори јер се тиме постиже расподела трошкова увођења другог стуба на транзиционе губитнике и добитнике. Дајемо приказ промене тих односа на примеру реституције старе пензијске штедње пензионера из категорије запослених са пуним радним стажом и без бенефиција. Пример је узет из поменутог елабората и представља једно од могућих решења. Право решење ствар је „великог договора“ државе са транзиционим добитницима. Односи су дати у процентима, а периоди су параметри модела, а не стандардне временске величине (године и друге).

Слика 1. Структура извора финансирања пензија у постојећем пензијском систему

Извори реституције пензијских уштеда	
Буџет	19,60%
Допринос запослених	42,00%
Приход од некретина	9,20%
Накнада штете од стране државе	15,60%
Од богатства стеченог без основа	9,00%
Од богатства стеченог на хаосу	3,40%
Помоћ НАТО земаља	1,20%
	100,00%

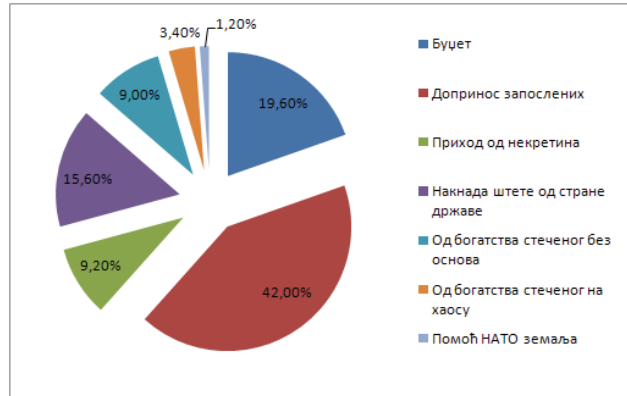
Слика 2. Динамика извора финансирања реституције пензијске штедње

Слика 3. Динамика извора финансирања реституције пензијске штедње

Извори реституције пензијских уштеда	
Буџет	19,60%
Допринос запослених	42,00%
Приход од некретина	9,20%
Накнада штета од стране државе	15,60%
Од богатства стеченог без основа	9,00%
Од богатства стеченог на хаосу	3,40%
Помоћ НАТО земаља	1,20%
	100,00%

Слика 4. Структура извора финансирања реституције пензијске штедње

Слика 5. Структура извора финансирања реституције пензијске штедње

Стартне активности транзиције у нови пензијски систем

- ПОРЕД ПРВОГ – фонд обавезног државног пензијског осигурања (САДАШЊИ РФ ПИО) и ТРЕЋЕГ – ПОСТОЈЕЋИ фондови добровољног приватног пензијског осигурања, који већ практично делују, формира се и други стуб пензијског система – фонд обавезног приватног пензијског осигурања; за време транзиције само један.

- Пензионери и запослени добијају документ о салду укамаћене пензијске штедње код РФ ПИО.

- ОБАВЕЗНИ ДОПРИНОСИ ЗА ПИО УПЛАЋУЈУ СЕ У фонд обавезног државног пензијског осигурања и у фонд обавезног приватног пензијског осигурања У ОДНОСУ КОЈИ ОДРЕДИ ДРЖАВА (НА ПРИМЕР 75%:25%).

- ДРЖАВА ИЗДАЈЕ ОБВЕЗНИЦЕ НА ДЕО САЛДА УКАМАЋЕНЕ ШТЕДЊЕ У ПРОЦЕНТУ У КОМЕ СЕ ОБАВЕЗНИ ДОПРИНОСИ ЗА ПИО УПЛАЋУЈУ у фонд обавезног приватног пензијског осигурања (у нашем примеру 25%). Те обвезнице се одлажу у портфеље осигураника у том фонду.

- Профит фонда обавезног приватног пензијског осигурања дели се сразмерно уплаћеним доприносима и вредностима обвезница у портфељу осигураника. Тај профит представља њихову обавезну пензијску штедњу осигураника, који је могу пренети у друштво за осигурање ради исплате зарађене пензије као ренте из те штедње.

Закључне напомене

Други стуб пензијског система – фонд обавезног приватног пензијског осигурања – јесте услов да сви, и постојећи и будући пензионери примају зарађене пензије сразмерно својој пензијској штедњи. Даљи услов је реституција старе пензијске штедње да би трошкове транзиције пензијског система поднели не само пензионери и запослени, који су иначе и транзициони губитници, већ и транзициони добитници чије су богатство једним делом створили управо садашњи пензионери. Практично решење за старт транзиције су државне обвезнице у портфељу постојећих пензионера у фонду обавезног приватног пензијског осигурања.

ШТА И КАКО ДА САМИ УЧИНИМО ЗА СВОЈЕ ЗДРАВЉЕ

Не лече само лекови

Уместо дуготрајног кувања и пржења – наредано поврће (купус, шаргарепа, цвекла), а уместо газираних сокова топли биљни или воћни чајеви

Док се вирус грипа, и сезонског и оног модификованог побратима, размахује, а вакцина још чека, најмање што можемо да урадимо јесте – да га што спремнији сачекамо.

– У време надолазећих вирусних болести и прехлада, за властито здравље пуно можемо да учинимо и сами. Како каже позната изрека, превентива је пут до здравља. Јачање нашег имунолошког система чини темељ за здравље организма у целини – каже за наш лист Снежана Поповић, магистар фармације из Института за проучавање лековитог биља „Др Јосиф Панчић“.

Биљке које су свуда око нас могу много да помогну да организам ојачамо, да се не разболимо или да лакше и брже савладамо болест ако нас већ сустигне.

– Биљке које служе за јачање имунитета називамо имуностимулаторима. У њих спадају: ехинацеа, прополис (порекло му је из биљака, а праве га пчеле), бели лук, линцура (горко

средство за појачање апетита, односно за јачање организма), лист коприве (у одређеном проценту служи и за јачање организма), зелени чај (делује као антиоксиданс и ојачава имунитет тако што учествује у борби против штетних слободних радикала). Овде наравно спада и свеже воће и поврће које у себи садржи витамин Це и остале витамине (поморанце, лимун, киви, мандарине, шаргарепа, паприке, спа-

Пијте јогурт

Дневна доза пробиотика, такозваних пријатељских бактерија, смањује ризик од прехлада, али и њихово трајање. Калцијум у млечним производима одржава чврстоћу костију и ниво мишићне масе, али и помаже при сагоревању масти. Пробиотици су корисни за здравље тако да је добро проверавати састав производа да бисте се уверили да садржи добру бактерију *Lactobacillus rhamnosus*, које је на паковању јогурта обележена са ГГ (ЛГГ).

наћ, цвекла, купус, махунарке...) – објашњава наша саговорница.

Већина набројаног се током целе године, па и зими,

може набавити на нашим пијацима и у продавницама. Треба само да учинимо напор и променимо навике у исхрани, тако што ћемо уместо дуготрајног кувања и пржења то исто поврће (купус, шаргарепу, цвеклу) једноставно наредати, зачинити уместо обичног маслиновим уљем, лимуновим соком и добити оброк који не само да нас храни, већ и јача наш имуни систем. Ако уз то прихватимо и навiku да пијемо чајеве, млаке, незаслађене, воћне или биљне, учинићемо много за свој организам.

– Деловање наступа постепено. Максималан ефекат може да се очекује тек десетак дана до две недеље од почетка промењеног на-

Бобица са пуно витамина Це

Брусница као лековита биљка је већ дуго позната. Од лишћа и плодова праве се лековити чајеви, у свежем облику се праве сокови, плодови се могу чувати замрзавањем или сушењем, а могу се припремати џемови и укусни сосови. Свеже бруснице,

сок, смрзнуте или сушене су природан антибиотик који уништава штетне бактерије и гљивице у телу.

Свако ко жели може на окућници да посади (у марту и почетком априла) мањни насад брусница тако да има лишће и плодове на дохват руке.

чина исхране и употребе чајева. Кад је о њима реч, код нас најширу примену имају биљке попут камилице, нане, жалфије, шипка, липе, уве. Такође су распрострањени бели слез и јагорчевина у препаратима против кашља. Користе се и канта-

слевица борбе коју организам води са узрочницима болести, па, иако је непријатан симптом, знак је да се наш организам бори са болешћу:

– Уколико је температура јако висока, најчешће се спушта туширањем млаком

Уместо аспирина – врба

Врба садржи салицин који у организму прелази у салицилну киселину, супстанцу која је основни састојак аспирина. Препарати са врбом делују нешто спорије, међутим, дејство је знатно дужије, тако да се ова биљка прописује у случају хроничних болести.

Најлековитија је кора са дрвећа старости између три и шест година. Након што се ољушти са грана, очисти се од нечистоће и оставља да се осуши на сувом месту док не постане крта. Ради лакшег чувања често се меље у прах. Препарати од врбе не дају се деци испод 12 година и особама које имају алергијску реакцију на аспирин. Дневне дозе су четири шоље чаја и две кашчице праха од врбове коре.

рион, матичњак, валеријана, глог, коприва, невен, рузмарин... Поједини делови тих биљака или целе биљке користе се углавном у склопу једнокомпонентних чајева, чајних мешавина или се од њихових екстраката добијају разни препарати који се, по приступачним ценама, могу наћи у свим апотекама – каже Снежана Поповић.

Један од симптома прехладе и инфекције респираторног тракта је кашаљ који може бити дуготрајан и у чијем лечењу нам могу помоћи чајеви:

– Код продуктивног кашља (када се избацује секрет) саветује се појачање искашљавања секрета (јер он служи као повољна подлога за развој бактерија) и тада користимо препарате на бази јагорчевине, боквице, подбела, слатког корена или бршљана. Код непродуктивног (чисто надражајног, „сувог“) кашља тежи се да се смањи надражај који доводи до њега – што се постиже помоћу препарата на бази белог слеза. Они у себи садрже слузи које облажу зидове дисајних путева и тако смањују надражајно дејство које изазива кашаљ – јасна је наша саговорница.

Температура је показатељ неког поремећаја у организму. Настаје као по-

водом, антипиретицима, масажом алкохолом... Одређени чајеви такође помажу јер појачавају знојење, тар-

Превентива

Природан начин да ојачате имунитет је следећи рецепт: килограм јабука (неољуштених), килограм шаргарепе, килограм меда и једну већу цвеклу (очишћено) изрендати крупно и додати мед. Све добро сјединити, ставити у стаклену посуду. Узимати три пута на дан дрвеном кашичицом (јер се мед не узима металом). Може да се направи и у мањој количини, рецимо две или четири јабуке, па толико шаргарепе, исто кашика меда, мања цвекла.

ко се одају вода и топлота и повишена температура се може спустити. Овде спадају чајеви од цвета зове, цвета липе, шипурка, хибискуса, камилице – појашњава фармацеут Снежана Поповић.

Весна Анастасијевић

ЗДРАВСТВЕНИ ЦЕНТАР ПОЖАРЕВАЦ

Вече за нову болницу

Грађани Пожаревца, Браничевског округа и целе источне Србије могли би, проширењем и другачијом организацијом пожаревачког болничког центра, да добију квалитетнију здравствену заштиту. Наиме, у кругу садашње болнице 1998. године почела је изградња породилишта површине 7.000 квадратних метара, али оно није завршено нити је прорадило. Већ неколико година напуштено од свих, здање пропада, па је садашње руководство Здравственог центра одлучило да томе стане на пут и пренаменом изграђеног објекта реши проблем простора и функционалности здравствених служби са којим се данас суочава.

За пренамену пројекта добијена је сагласност и Министарства здравља, а својеврсна подршка оваквом потезу била је и недавна добротворна вечера, чији су домаћини били епископ браничевски Игњатије и градоначелник Пожаревца Миодраг Милосављевић, која је окупила представнике политичког, привредног и културног живота осам општина Браничевског округа. Званице су изразиле спремност да, сходно својим могућностима и могућностима локалних самоуправа из којих долазе, наредних месеци помогну остваривање овог циља.

С. Е.

ПОКЛОН ТОПЛИЧКОМ ЗДРАВСТВУ

Два санитарска возила

Однедавно је Здравствени центар Топлица богатији за два најмодернија санитарска возила. Ради се о пројекту Европске уније под називом „Техничка подршка реформи хитне помоћи“ у оквиру којег је, преко Министарства здравља, српском здравству поклоњено 250 возила.

Возила су опремљена савременим медицинским апаратима за реанимацију и пружање неодложне помоћи особама у тешком стању, а њихова укупна вредност је око 72.000 евра.

Ж. Д.

Јела од келерабе

Келераба има пуно корисних састојака, посебно целулозних влакана, тако да је нека врста чистача црева. Млади корен може се јести с кором, а старији треба ољуштити јер је дрвенаст. Лишће младе келерабе може да се користи у чорбама и варивима јер је такође богато корисним састојцима.

Сада, док су пијаце још богате овим плодом, корисно је купити већу количину, опрати, ољуштити, исецкати и замрзнати за зимски период.

Млада нарендана келераба, помешана са шаргарепом, целером, цвеклом... може бити добар састојак салата од свежег поврћа, а само од келерабе, или уз додатак другог поврћа (шаргарепа, целер и др.) може да се прави укусна чорба (припрема се као и друге чорбе од поврћа).

Јела без меса

Младу келерабу само опрати и исецкати (старију ољуштити), измешати са сецканом главицом црног лука, пржити минут-два па налити водом да огрезне и пирјанити док не омекша. При крају, додати мало сувог биљног зачина и, по жељи, мало месне коцкице за супу. Кад плод омекша и сва вода уври, јело прелити сосом од мирођије.

Обарити по две мање или по једну већу келерабу по особи, па ољуштити и пажљиво издубити средину. У удубљења ставити одговарајући надев, поређати у шерпу, около ставити издубљени део, налити са мало воде или супе и пирјанити на нижој температури док не омекша. Када је готово, прелити јогуртом, а ако се жели гушћи сос, може се у мало млека или павлаке размутити кашика брашна, сипати у јело и прокувати.

Или, пуњене келерабе поређати у тепсију и прелити са два децилитра павла-

ке, може и са два улупана јајета, и запећи у рерни.

За надев увек прво пропржити ситно сецкану главицу црног лука па додати сецкане печурке, кувани пиринач или пире од јабука и зачинити по жељи (першун и/или мирођија, суви биљни зачин, бибер, со).

У подмазану ватросталну посуду поређати 300 г обарене и на колутове исечене келерабе, посути презлама, бибером, старим кајмаком или ренданим сиром и запећи у рерни.

Крупно нарендати шест младих келераба и ситно исецкати лишће, посути их сецканим тврдо бареним јајетом и са 70 г сецкане и мало пропржене меснате сланине, па промешати. Прелити следећим сосом: два децилитра јогурта, две кашике павлаке, две кашике јабуковог сирћета и мало соли и бибера. По жељи, може да се поспе и ренданим сиром.

Јела с месом

Исећи на коцкице две веће келерабе и са сецканом главицом црног лука три минута пржити, додати сецкану шаргарепу, 100 г пиринча и искидане цветиће једног броколија или мањег карфиола, па налити водом да огрезне и пирјанити на нижој температури око 15

минута. Одмах ољуштити и четири веће келерабе, обарити и издубити, а издубљени део убацити у келерабу која се већ пирјани.

Направити четири куглице од 100-150 г млевеног јунећег или другог меса, сецканог чена белог лука, ситно исецкане или нарендане мање главице црног лука, мало соли и бибера, уваљати их у брашно, сусам или млевене семенке сунцокрета, па испржити у тигању. Куглице ставити у удубљења келераба, поређати у шерпу у којој се пирјани поврће, још мало пирјанити и, кад је готово, посути першуном и мирођијом, а може и павлаком.

Обарити у сланој води, ољуштити и издубити осам средњих келераба. У сланој води обарити телећи или свињски мозак па очистити од жилица и изгњечити. Нарендану мању главицу црног лука мало пропржи-

ти, додати мозак и заједно пржити три минута, зачинити и пунити келерабе, поређати их у подмашћену ватросталну посуду и прелити мешавином од по једног децилитра млека и павлаке и кашике брашна и запећи у рерни.

Уместо мозга, може да се користи пропржена пилећа џигерица или парчићи бареног меса или рибе.

Ољуштити осам средњих келераба и издубити их. Помешати 200 г млевеног меса са ренданим главицом црног лука, сецканим ченом белог лука, једним беланцетом и зачинима и том масом напунити келерабе, поређати их у шерпу, около поређати издубљени део, налити соком од парадајза и посути сецканим целеровим листом. Ако, при крају, сок није до-

вољно густ, може се додати кашика интегралног брашна размућена у мало воде.

Уместо парадајз соком, келерабе се могу прелити водом или супом и додати неколико сувих ребара или сувог меса.

Пензионерка Кова

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Прескок или контејнирање

Све ми милина око срца, већ данас у новембру 2009, од тога како ће нам бити добро од априла 2011, али пошто се у говорима стално прескаче 2010, да пензионерима уведемо дисциплине скокова да њу прескоче, и у висину, и у дужину

Волела бих, чедо моје, да напишем једно писмо организаторима пензионерске олимпијаде. Ево, већ две године састају се у бањи пензионери, друже се, упознају и баве спортовима који приличе нашим годинама. Играју шах, гађају пикадо, пецају рибице, такмиче се у стрељаштву и оријентационом кросу...

Немој мислити, љуби те баба, да пензионери тек тако долазе, неутренирани! Вежба цела пензионерска популација све ове дисциплине. Играју са нама писци пензијских закона и уредби симултанке; џаба нам што имамо доста пиона, кад су у шаховским партијама са државом њихови лауфери окретнији, топови разорнији, а коњи тако искачу да нисам сигурна, љуби те баба, да би нам и крилати Јабучило војводе Момчила и Шарац Марка Краљевића помогли против њих. И што је најважније, нас увек западну црне фигуре.

Ја бих такмичарској комисији предложила да се уведу још неке дисциплине, које и нису у складу са годинама живота, али су пензионерима баш сад преко потребне.

Читам новине сваки дан – и пре Монетарног фонда, и скупштинског заседања, и пошто ови оду а наши остану; и шта каже гувернер, а шта министри од овог и оног ресурса. Ови домаћи, све ко један, говоре како ће од 2011. бити већа и производња, и инвестиције, и бруто доходак, и трговина, и пољопривреда, а и пензије ће се природно одледити у пролеће. Све ми милина око срца, већ данас у новембру 2009, од то-

га како ће нам бити добро од априла 2011. године. Па се тако занесем због општег друштвеног напретка и сањарим крај фуруне како ми долазиш у новом „пунту“ који си купила на повољан кредит. А размишљах и о кредиту за станчић, пошто си се запослила. У мојим сањама већ видим и сватове...

Е, дете моје, ди ја одох од оног писма комисији за пензионерску олимпијаду. Мој им је предлог да уведу на такмичењу и скокове: скок увис, скок удаљ, а богами и троскок. Јер, зашто да се остарела популација не такмичи и у томе, кад су тренинзи већ почели. Лествицу су нам политичари поставили на обећану, 2011. годину. Ако их добро разумем, пошто у својим говорима стално прескачу 2010. годину, онда њу треба прескочити, и у висину, и у дужину. Да бар узмемо мотке – да лакше прескочимо, или да нам дозволе троскок са предасима између дочека и испраћаја страних кредитора, предлога реформе пензијског система и одлучивања о нашој замрзнутој судбини у Народној скупштини?!

Писале су новине да је један наш економиста, који баш добро познаје начин рада Монетарног фонда, изненађен колико су сад беневоолентни према Србији, јер су нам дозволили паре, а ми нисмо испунили све њихове услове. Да нисам узела књигу да видим шта та реч значи, помислила бих, простонародски, да они воле бене. А то уствари значи да су благонаклони према нама, и да нам желе добро.

Од тог добра ћемо, мислим се ја, утврдити још једну дисциплину која је модерна у Немачкој, а зове се контејнирање. Пошто код њих одавно постоје огромне продавнице где људи купују све што им треба, а постоје и инспекције које дебело кажњавају продају хране којој је истекао рок или је оштећено паковање, радници у те њихне контејнере избацују све што потпада под кажњавање. А онда, углавном ноћу, крећу људи који се баве контејнирањем, и узимају производе који им требају. Е, сад, једни се на тај начин прехрањују јер немају запослење; други сматрају да је грех бацати храну, и да су многе намирнице јестиве и после означеног рока трајања, док су трећа врста залуђеника контејнирањем млади, који на тај начин изражавају политичко мишљење.

Они на то нису принуђени из материјалних разлога, а њихов вођа, неки Јерг који је већ 15 година на челу младих контејнераша, сматра да је крајње неморално бацање хране у толиким количинама док други људи умиру од глади.

Па сам се нешто мислила, дете моје, да и том Јергу напишем писмо да дође у посету и види како је контејнирање код нас, мада имамо дужу традицију, још заостало. Наши контејнерашаи чепркају по остацима са углавном сиромашних грађанских трпеза. Зато је два чекам да се уведу правила Европе о контроли и да прораде инспекције. Дотле ће и ови наши саградити још више шопинг молова, са све контејнерима за народне гозбе.

Унука Ика

ЈЕСМО ЛИ СВЕДОЦИ ЈЕДНЕ ОД НАЈДРАМАТИЧНИЈИХ ПРОМЕНА У ИСТОРИЈИ

Унука све мање

На Балкану, демографски трендови звоне на узбуну, премда нисмо изузетак: на популационој раскрсници је и цела планета

Испред једне болнице у Београду за родитеље који преузимају бебе резервисана су два паркинг места. Специјални знак на том делу има слику роде како испоручује бебу, која се онда одвози колима. Али оно што је у овом призору најречи-тије, то су само два паркинг места за родине испоруке. Становништво Србије се смањује...

Овако почиње текст угледног лондонског „Економиста“ из средине октобра посвећен „демографији на Балкану“, односно дефициту новорођених у овом делу Европе. „Демографија изазива аларм у многим балканским земљама“, каже овај недељник, уз напомену да је за неке нације ово проблем од суштинског значаја.

Већ у трећем пасусу се износи чињеница да Србија, са 7,2 милиона становника (не рачунајући Космет) има једну од најстаријих популација у Европи. Број њених становника се, због ниске стопе рађања, смањује за 30.000 годишње. При том, ово није, констатује магазин, резултат чињенице да Срби постају богатији и да због

тога желе мање породице. Србија само дели судбину осталих земаља у региону, широм бивше Југославије, где су минули ратови и економске невоље за један од несрећних резултата имали и мање деце, вишак емиграције и високу стопу абортуса.

Цитирајући Горана Пенева, „српског демографа“, „Економист“ наводи да би становништво Србије до средине века могло да се смањи на само шест милиона. Број становника Хрватске (4,4 милиона) такође се смањује, „али не тако драстично“. Тамо је, као у Шпанији и Италији, утицај Католичке цркве знатно опао. Региони Хрватске „из којих су Срби побегли 1995“ су готово без људи, пошто планови да се тамо населе Хрвати из других земаља углавном нису успели.

Босна, која је према последњем тамошњем попису (1991) имала 4,3 милиона становника, сада, према процени, има само 3,8. На Косову и Метохији, где су Албанци бојкотовали попис из 2001, процена из 2006. говори да живи 2,1 милион људи, од тога 90 одсто Албанаца. По другим мишљењима, Албанаца нема више

од 1,7 милиона, мада демографи из те националне заједнице тврде да их има чак 2,5 милиона. Демографија је тамо, без икакве сумње, политика.

Супротно увреженој предрасуди да је стопа прираштаја међу Албанцима изузетно висока, она је, према Мимози Души, албанском демографу коју цитира „Економист“, тек 2,2, само мало изнад нивоа који обезбеђује просту репродукцију. Колико 1990, она је била знатно виша – чак 3,6.

Слично је и у Албанији, где је стопа прираштаја са 2,0 (просто обнављање) из 2000, већ у 2007. пала на 1,33. Пре десет година Албанија је имала 3,3 милиона становника, а данас 200.000 мање, дакле 3,1 милион.

Толико о балканским родама – а како стоји ствар са планетарним? Свет се управо налази на демографској раскрсници (по једнима, она је већ пређена, по другима до ње ће се стићи у идућих неколико година). Раскрсници на којој ће само половина човечанства имати довољно деце да замене оне чији се животни век завршава. Према подацима Одељења

Велики брат у великим фирмама

Мерач утрошка енергије омогућава шефовима увид у физичку оспособљеност радника

за становништво Уједињених нација, од 6,5 милијарди планетарних становника, 2,9 милијарди живи у земљама у којима је стопа прираштаја нижа од 2,1 – она која обезбеђује самообнављање – или још нижа. Дакле, у земљама чије се становништво стабилизовало или се смањује.

Ово је, како се констатује, „једна од најдраматичнијих друштвених промена у историји“. У поменутих земљама са „дефицитом рађања“ већ почетком идуће године биће 3,4 милијарде људи, а средином идуће деценије то ће бити сваки други Земљанин.

Малтус, дакле, није био у праву: стални прираштај становништва на овом свету неће довести до несташнице ресурса да би се сви прехранили. Број становника планете ће, додуше, расти – у идућих 40 година биће нас за око 2,4 милијарде више – укупно 9,2 милијарде у 2050. Тада ће се стабилизовати.

Ове популационе трендове боље него демографи објашњавају економисти. Њихова истраживања показују да стопа рађања почиње да опада када годишњи приход по становнику у једној средини (држави, нацији, етничкој групи) достигне ниво између 1.000 и 2.000 долара (око 130.000 динара). До границе просте репродукције долази када приходи нарасту између 4.000 и 10.000 долара по становнику. Изнад те своте, број деце по породици опада испод двоје, дакле деца не заузимају у потпуности места родитеља.

Наравно, није реч само о узрочно-последичној вези између рађања и богатства, на делу су и други фактори. Рецимо, једна студија из 2002. процењује да је половина трудноћа у развијеним земљама „ненамеравана“ (шта год то значило). У Африци, која свакако не спада у богатију половину човечанства, све више жена би да користи контрацепцију, али тешко до ње долази. Закључак из овога је да су афричке жене – али у просеку и све жене света – све образованије, што је још једно објашњење за опадање „стопа плодности“.

У сваком случају, виши животни стандард не поспешује рађање беба, већ га, напротив, смањује. И обрнуто: мања плодност подиже стандард.

Отуда данашњи пензионери имају прилику да буду деде и бабе све мањем броју унука. Кад њихова деца стигну до те улоге, унука ће бити још мање. Можда зато треба применити ону заиста духовиту опаску једног афористичара: не треба имати децу, већ само унуке...

Милан Бекин

Порука би могла да гласи: ко намерава да задржи посао, не сме да забушава. При том се не мисли на обично испуњавање радних обавеза, што се у време овако немилосрдне конкуренције за свако место природно подразумева. У питању је много суптилније одмеравање нечије корисности фирми и његове способности да доприноси расту продуктивности, али и смањењу боловања.

Другим речима, тражи се онај ко трчи уз степенице уместо да иде лифтом, пешачи уместо да и за најмање раздаљине седе у аутомобил, користи слободно време за одлазак у теретану или вожњу бицикла уместо да дрема на софи или гледа телевизију. И све то може да се провери, захваљујући технолошкој новотији из „Филипсових“ погона – електронском мерачу утрошка енергије.

Око 25.000 радника у тридесетак великих америчких компанија добровољно већ носи, у џепу или као привесак око врата, ову справицу величине кутије шибица. Бележи се даноноћно све, сваки физички напор, мали или велики, ходање, пењање, али и пливање, па и туширање, јер је уређај водоотпоран. Индивидуални подаци пребацују се потом на УСБ и одатле убацују у централни компјутер који их обрађује и исцртава фитнес профил сваког запосленог.

Поверљивост је, међутим, гарантована, а на сто менаџера стижу, у виду извештаја, само збирни резултати. У „Филипсу“ посебно инсистирају на принципу добровољности и заштите личних података, док су

медији цео пројекат сместа назвали „корпоративним великим братом“.

Америчке компаније грчевито покушавају да смање издатке за здравство, огромну ставку у недојатку општег здравственог осигурања. Према неким прорачунима, чак трећина тих трошкова, бар за старије од 40 година, долази услед проблема изазваних недовољном физичком активношћу.

У појединим фирмама прибегавају систему награђивања, односно материјалном подстицању радника на здрав живот. У седишту „Сејфвеја“, чувеног ланца самопослуга, изграђена је сала за вежбање са најмодернијим справама, а у кафетерији се служе само здрави оброци. Радници плаћају мање за осигурање уколико редовно проверавају крвни притисак, тежину и ниво холестерола, а повластице уживају и непушачи. Извршни директор Стив Бард објаснио је за „Глас Америке“ полазни принцип, поређењем ове шеме са моделом осигурања аутомобила где се награђују возачи који нису чинили прекршаје. Како је рекао, „Сејфвеј“

**Нови корпоративни образци:
вожња бицикла у паузи за ручак**

допушта запосленима да сами одаберу како ће живети, али и да живе са последицама својих одлука.

Д. Драгић

САВЕТОВАЊЕ ИНВАЛИДА РАДА БАЧКЕ О ЕКОЛОШКОМ ЗДРАВЉУ

За очување природе — и свест и савест

Општинска организација инвалида рада Врбас и Савез инвалида рада Војводине организовали су недавно на Пољопривредном добру Панонија саветовање „Екологија и њен утицај на здравље инвалида“. Осим чланова 16 организација инвалида рада из Бачке, скупу су присуствовали представници ресорног министарства и покрајинских секретаријата, Филијале ПИО Суботица, представници општинске власти Врбаса, као и стручњаци који се непосредно баве здрављем и заштитом природе.

Многим инвалидима је, по речима домаћина овог сусрета Стевана Ми-

Чупање амброзије

клоша, нарушено здравље, а радна способност умањена баш због алкавог односа друштвене заједнице према заштити животне средине и недостатка правих мера хигијенско-техничке заштите на послу.

Да је животна средина значајан чинилац за појаву професионалних обољења потврдио је санитарно-еколошки инжењер Срђан Влаховић, који је нагласио и то да за целу Србију не постоје прецизни подаци о броју радника чија је болест њоме узрокована, као и да ризик радног места не одређује медицина рада, него разне агенције...

Говорећи о хуманој екологији, Влаховић је као пример навео Велики бачки канал, чија загађеност директно утиче на здравље људи, на билке, ваздух, подземне воде, животињски свет – на микро и макролокацију. Требало је да прође седамдесет година од првог писаног трага о помору ри-

бе у Каналу током кампање шећерне репе („Србобрански гласник“, октобар 1936. године) до коначног плана о његовом чишћењу које треба да почне крајем 2011. У међувремену су отпадне воде убијале сваки покушај живота у његовом кориту, а муљ, који је деценијама храњен отровним материјама, главни је узрочник пораста канцерогених обољења међу људима који живе у његовој близини. Два века након прокопавања, визионарски пројекат браће Киш, који је мочварну Бачку преобликовао у најплодније тле Европе, личи на канализацију са толико загађеним садржајем да је најкритичнијих шест километара између Црвенке и Врбаса сврстано у „класу ван свих категорија“!

Примаријус др Даница Комленов Нинков, председник Друштва за борбу против карцинома, говорила је о превенцији и лечењу најтежих обољења, док је Татјана Ђурић, саветник у Покрајинском секретаријату за заштиту животне средине и одрживи развој, представила напоре Покрајине да очува и залечи све природне ресурсе, које, нажалост, човек највише и угрожава.

Сви смо ми чувари животне средине, као да говоримо бројни активности окупљени у Еколошком покрету Врбаса, на чијем је челу Ратко Ђурђевац.

– Годинама већ развијамо свест наших суграђана. Готово да нема детета ни старије особе који не знају

Провера муља канала

о опасностима које носи Велики бачки канал, тај најзагађенији водоток у Европи. Међутим, на савести ћемо још морати да радимо. Сада имамо општинску структуру спремну да се бори, али инспекцијске и још неке службе морају много више да чине да бисмо „приволели“ загађиваче да престану да загађују – упозорава Ђурђевац.

Док се то не деси, еколози Врбаса мотриће, не само на испусте отпадних вода, него и на покушаје стварања нових депонија, пошто је у оквиру акције „Очистимо Србију“ са дивљих сметлишта однесено 100.000 кубних метара смећа. Ово је, иначе, и једини цивилна организација у Европи која се бави мониторингом аерополена (најштетнији је полен амброзије) због кога у Врбасу болује, или је сензибилисано, више од 10.000 становника, па у акцијама уништавања ове напасти модерног доба учествује и младо и старо.

Ика Митровић

ШАБАЧКИ ГЕРОНТОЛОШКИ ЦЕНТАР
ОБЕЛЕЖИО 65-ГОДИШЊИЦУ

Оаза за људе трећег доба

У Геронтолошком центру у Шапцу, поводом 65 година рада, одржана је свечаност којој су присуствовали представници града и установа које се баве људима трећег доба из целе Србије.

Многобројне госте је поздравио Милан Поповић, директор ове установе чији су капацитети за 235 корисника читаве године попуњени:

У ЗРЕЊАНИНУ ОДРЖАНА СЕДМА „ШТРУДЛИЈАДА“

Најбоља штрудла Наде Вуков

Победнице освојиле десетодневни боравак у бањи „Русанди“ у Меленцима

Зрењанински инвалиди рада су, крајем новембра, седми пут успешно угостили званичнике и око 300 колега из 14 општинских организација (63 месне организације) на традиционалној манифестацији прављења банатских штрудли. Иако се, према речима организатора Стевана Радишића, председника Општинског удружења и потпредседника покрајинског Савеза инвалида рада, сенка грипа АХ1Н1 озбиљно надвила и над одржавањем овогодишње „Штрудлијаде“ (због чега, нажалост, нису дошли ни дугогодишњи драги пријатељи из Мађарске и Румуније), ипак

Дефиле лепоте и умећа

су преломили да не прекидају традицију и – успешно окончали ову манифестацију.

прекаљеним домаћицама, и појачале имунитет присутних: наиме, било их је и од витаминске „бомбе“ бру-

који у изнајмљеном простору веома добро ради, до наредне године добити сопствене просторије.

Иначе, и овом приликом веома запажен био је аранжман „шведског стола“ кулинара овог центра, по томе већ познатих у Шапцу и све чешће ангажованих да и код других установа од трпезе начине празник за очи. А да све протекне и весело, побринули су се чланови оркестра КУД „Абрашевић“ из Шапца.

Б. Р.

снице, вишања, рогача, мака, ораха, сира...

Да штимунг у сали хотела „Војводина“ буде прави, потрудили су се чланови КУД „Пионир“, „Граднулички бисери“, новинар Божидар Дринић..., а за то време четворочлани жири, са Наталијом Артамонов на челу, налазио се на „слатким“ мукама да проба сваку штрудлу и да, између одличних, одабере три најбоље. Треће место доделили су Мирјани Димитријевић из Зрењанина, која је, уз то што у 67 година сама обрађује 90 ланаца земље, нашла времена да умеси и добру штрудлу.

Другопласирана је била Славица Мунћан из Елемира, а максималан број бодова и прво место освојила је Нада Вуков, пензионерка из Зрењанина, за штрудлу са сиром. Сви остали, укључујући и Иштвана Добаја, освојили су четврто место. Победнице су – без разлике, добиле једнаке награде, свака по десет дана бесплатног боравака у меленачкој бањи „Русанди“, где ће, можда, дружећи се, разменити још који рецепт или кулинарску тајну.

Мирослав Мектеровић

ПЕНЗИОНЕРИ НАЈАКТИВНИЈИ У ОПШТИНИ ВЛАДИМИРЦИ

Набавили „брдо“ производа

Председник Општинске организације пензионера у Владимирцима Мирко Лазаревић рекао је за „Глас осигураника“ да је за предстојећу зиму члановима обезбеђено 480 кубних метара огревног дрвета и 260 тона квалитетног угља по веома повољним ценама.

– Дрва и угаљ наши чланови су добили на осам рата, ту је и испорука 4,5 тона чувеног крупњакског кромпира, а килограм стаје 18 динара – „рапортира“ агилни Лазаревић. – Звучи можда невероватно, али је тачно: у новије време пензионери су на две рате добили ни мање ни више него хиљаду пакета сухомеснатих производа бачких кланичара из Каћа, укупне тежине десет тона!

Уз то, „први пензионер“ владиначке општине подсећа да у овом делу Мачванског округа успешно раде 24 основне организације са 4.800 чланова, међу којима је и знатан број пензионера земљорадника. Њих дванаест је и ове године бесплатно боравило у српским бањама, углавном у Врњачкој Бањи и у Ковиљачи.

Мирко Лазаревић

– У активностима предњаче пензионери Дебрца, који имају касу узамне помоћи и готово свакодневно се друже у лепо уређеном клубу у центру те посавотамнавске варошице – каже Лазаревић, и додаје да не изостају једнодневни излети широм Србије, а неизбежне су и посете

Међународном пољопривредном сајму у Новом Саду, Сабору трубача у Гучи, косидби на Рајцу и другим манифестацијама. – Недавно смо први пут „гостовали“ у Републици Српској, а до краја године планирамо обилазак још неких места.

Иако је скоро све пензионере шћепала беспарица, солидарност не престаје, а дружење их зближава и, како кажу, подмлађује. Посебно радује стална брига о породицама болесних и преминулих чланова. Њима се уручује новчана помоћ и позивају се на разне светковине.

Нема сумње да су пензионерке из Дебрца пример покретања разноврсних активности, а њихове изложбе ручних радова у владиначком Коначу, под ведрим небом код „Историјских хрстова“ у оближњем Трбушцу и учешће на Ликовној колонији у Јаловику, најбоље илуструју чињеницу да најстарији, очигледно, „коло воде“ у свакодневном животу житеља плодне Посавотамнаве.

А синдикат и даље – „тамбура“!
Златомир Ђурић

КЊАЖЕВАЦ – ЛИЦЕ И НАЛИЧЈЕ СРПСКЕ ТРАНЗИЦИЈЕ

Опстанак на старачким плећима

У односу на 1989. годину, запослених у општини Књажевац мање је за 60 одсто, а шансе 5.000 званично незапослених да дођу до посла готово су никакве – бар док не крену дуго најављивана велика улагања у развој туризма на Старој

планини. До тада ће пензије бити једини извесни извор прихода највећег броја домаћинстава у овој „најпензионерскијој“ општини у Србији.

– Књажевачка општина тренутно има 10.858 пензионера (8.388 из радног од-

носа, 256 „самосталаца“ и 2.214 пољопривредних) који, иако 60 одсто њих прима пензије од око 10.000 динара, својим припадностима практично издржавају чланове домаћинстава – каже Миодраг Марковић, секретар Општинске ор-

ганизације пензионера. – Према нашим проценама, у таквој ситуацији је око 90 одсто наших чланова, јер издржавани чланови домаћинства нису само незапослени већ и они који раде без плата, а таквих није мало.

У општини Књажевац, четвртој у Србији по територији, у 86 насељених места данас живи око 35.000 људи, а сам град Књажевац има двадесетак хиљада становника. До 1990. Књажевац је припадао реду средње развијених општина – са сезонским радницима, овде је било 18.000 запослених, а сада је упослено 7.234 лица, од чега предузетници и приватници запошљавају 1.259 особа.

Д. Ђорђевић

ПЕНЗИОНЕРКА ИЗ РУМЕ И ДАЉЕ СВАКОДНЕВНО ЗА МАШИНОМ

Чувена по шлингерају

Поносна на 12 уникатних сукања које је везла два и по месеца по осам сати дневно и утрошила 89 калема полусвиленог концца

Ковиљка Бајић (79), пензионерка из Руме, не мирује, готово свакога дана седи за машином и везе. Њена мајка у Славонији некада давно радила је бели

зла, али обавезно препознам свој рад јер је уникатан – каже тетка Ковиљка.

Поносна је на ношњу коју је шлингала за девојке из Ансамбла народних игара и

Устајала је у пет и седела за машином до 11, затим кувала ручак, па онда опет по подне настављала са радом од два до четири. За ношње је утрошила 89 калема полусвиленог концца, добијеног од сестре из Загреба која јој је и свих претходних година пружала велику помоћ и, сваки пут када затреба, поклањала јој конач за шлингање.

Памти још један велики посао. Пре неколико година целу зиму је везла за Римокатоличку цркву у Руми столњак од девет метара, 24 различита подметача за чаше и друго.

Ковиљка Бајић је у пензији од 1983. године. Живи сама и задовољна је висином пензије. Међутим, увек пронађе разлог да настави да везе – да би зарадила за одлазак у бању, да помогне деци или да нешто купи.

– Некада сам веома добро зарађивала. Радила сам у „Електровојводици“ где су биле добре плате, али сам од шлингераја успевала да

Поносна на радове

месечно зарадим више него у фирми – присећа се тетка Ковиљка.

Оперисала је око, пре неколико година је ломила руку, али све то не спречава је да са уживањем везе. Вољу има, а нада се да ће је и снага послужити да још ради за машином јер то желе и она и њене муштерије.

Гордана Вукашиновић

Ужива да везе

вез, а Ковиљка је, након удаје у Срем, у својој 30. години први пут села за машину и покушала да шлинга. За безмало пола века извезла је много хаљина, блуза, прслука и женских комплета, столњака, јастучница, прекривача, завеса и ко зна чега још.

– Више не могу да сетим свега што сам извез-

песам „Бранко Радичевић“ из Руме. Урадила је 12 сукања, а сваку на дужини од три метра краси „богат“ вез ширине 20 сантиметара.

– Све су сукње биле различите – објашњава. – Пет дана сам ручно цртала шаре на платну, а шлингање је трајало два и по месеца. Није ми било лако врелих јулских дана...

Кафић у стогодишњој бачви

Петотоварна стара бачва, која је требало да буде расходована и да послужи за грејање, постала је – кафић. Направио га је просветни радник у пензији Алекса Пантић из села Жуч у општини Куршумлија.

Бачву од брестовог дрвета, стару сто година, којој су се дуге рашириле, Алексин комшија хтео је да искористи као дрво за огрев.

– Замолио сам га да је не поклопи „смедеревцу“ већ мени – говори Алекса.

У бачви-кафићу постављен је само један дрвени сточић и клупе са обе стране где могу да се сместе

четири особе. Нема шанка, на столу је флаша са ракијом и чашама. Да би све било у помало етностилу, ту су још старински ћилими, ћупови...

Алекса са гостом

На улазу је фењер за вечерње посете гостију.

Јединствени кафић изазива велику пажњу многих који кроз Жуч пролазе на путу за Луковску бању, а ко сврати – дочека га још једно изненађење: стара траварица која се служи бесплатно.

– Треба знати како се пије ракија. То се ради полако и са уживањем, да се осете арома и укус траварице – прича Алекса, иначе страствени колекционар старих предмета, додајући да је његова траварица спремљена од 19 трава.

Ж. Димкић

МЕСНА ОРГАНИЗАЦИЈА ПЕНЗИОНЕРА ГОЛУБИНЦИ

Све по реду и договору

Голубинци су једно од најлепших и најзеленијих села у старопазовачкој општини, можда и у Срему, а могуће и шире, како би рекли политичари. Познато је по ретким резба-

Центар Голубинаца

реним чардацима, сликарској колонији „Водице“, старом дворцу „Шлос“ где је једном коначио и вожд Карађорђе, као и по многим мештанима. Али, и по добро организованом месној организацији пензионера, на чијем се челу већ трећи мандат налази неуморни Јован Стајић, професор, бивши директор месне школе. Од око 600 пензионера, колико их је у овом селу вредних паора, чак 450 учлањено је у месну организацију.

– То је зато што се код нас зна ко шта ради и за шта одговара. Код нас нема надмудривања и наклапања. Знамо шта можемо и колико можемо и тако се понашамо. Петком је

пијачни дан и дан за контролу шећера и притиска. Суботом су игранке, а недеља је дан за слеподневно окупљање и мушко-женске разговоре уз кафу и освежавајуће пиће – објашњава устројство организације енергични председник.

Дом голубиначких пензионера је у центру, у згради где је и месна библиотека. Ту имају салу за скупове, две канцеларије, оставу, магацин, ТВ апарат, своје озвучење, хармонику, а уз њих су и оранија и котлић кад се крене негде на излет. Имају и компјутер који су добили као награду за успешан рад од Покрајинског одбора Удружења пензионера.

– Као сеоска организација прилагођавамо се потребама и жељама

Дом пензионера

чланова. Обезбеђујемо угаљ са отплатом на рате од марта до септембра. Обилазимо болесне и онемоћале

Јован Стајић

уз скромне поклоне у кафи, воћу или соковима. Посете туристичким и историјским местима се плански изводе у пролеће и јесен. Посебно је вредно истаћи дружење са пензионерицама из Шековића, које посећујемо за 4. јул, а они нам узвраћају посету за 23. октобар, дан наше славе. За старије много значе излети, па смо били у Аранђеловцу, Засавици, Панонији, Опленцу, Борковцу, уз обавезно свраћање на панчевачки „бувљак“, одакле после пазара скокнемо до Русанде или Смедерева. Треба знати да је наша организација потпуно самостална, без новчане помоћи са стране. Сваку акцију сами финансирамо, па није ни чудо што се простиремо колико нам је губер дуг – наглашава са задовољством Јован Стајић.

Код голубиначких пензионера све акције успевају јер се ради уз договор и жеље, а према тренутним могућностима. За такав рад добијају похвале и признања, међу којима са посебним задовољством показују Грамат Сремске епископије.

Јово Вуковић

У РЕКОВЦУ УЛАЖУ У СЕЛА

По пет оваца за останак

Општинска организација Црвеног крста у Рековцу постоји још од 1916. године и једна је од најстаријих у Шумадији. Како је у овој општини све више старачких домаћинстава, уз просечну старост мештана од шездесет година, активности Црвеног крста Рековца су, према речима Добрице Газића, секретара ове организације, углавном усмерене на помоћ старима.

Газић додаје да се Црвени крст Рековца укључио и у програме за останак младих у руралном подручју. Да би се зауставило напуштање села, од 2004. године, према програму Фонда за социјалне иновације, кренуло се са поделом по пет оваца младим брачним паровима, уз обавезу враћања једног јагњета годишње. Од првобитно пријављене 22 породице, овај програм је досад прихватило њих шездесет.

М. Сантрач

У ПРОКУПАЧКОМ ЦЕНТРУ ЗА СОЦИЈАЛНИ РАД

Помоћ све потребнија

Са изузетком 2005, када је број корисника помоћи Центра за социјални рад у Прокупљу смањен за десет одсто у односу на претходну годину, већ шест година број Прокупчана којима је потребна туђа нега и помоћ стално расте. У овој години, досад, право на туђу негу и помоћ остварило је 285 особа, међу којима је највећи број пензионера, а само за девет месеци, према информацији Центра, поднето је 89 нових захтева за ову врсту помоћи.

Иначе, од укупног броја корисника туђе неге и помоћи више је жена, 167, а територијално највећи број је са градског, потом сеоског и приградског подручја. То указује да је потреба за овим видом помоћи готово подједнака на целом подручју општине.

Ж. Д.

Даривале осморицу браће

Поглед са Капетан-Мишиног брда поред Доњег Милановца на моћни Дунав предиван је, али кад вам крче црева, онда вам и није толико до лепоте, па макар вам она била и завичај – као што је то бројној породици Данијеле и Зорана Гавриловића. Данијела и Зоран су изродили осморицу синова од којих најмлађи Марио има четири, а најстарији Слађан 15 година, и, сем тих година, имају мало тога. На овом лепом брду они живе у трошном кућерку, без воде, пристојног оброка и много чега другог што и у овим тешким временима имају њихови вршњаци по Србији. Мајка не ради, а откад је и отац остао без посла – још је теже. Дан са даном саставља се захваљујући понекој надници, сакупљању печурака и свакојаким сналажењу које нема увек срећан крај ни сигуран залагај.

Мали Гавриловићи и чланице Кола

– Чувши апел РТС-а, брзо смо се организовале и у једном дану сакупиле одећу, обућу, школски прибор и, наравно, храну – каже Лепа Којић, дугогодишња председница Кола српских сестара у Бору. – Свака чланица одвојила је од своје породице, од

своје деце, и донела нешто, а помогли су нам и добри људи. Сакупиле смо три џака брашна, 24 литра јестивог уља, 14 килограма шећера, пуно слаткиша, средстава за хигијену, а даривале смо им и скроман новчани прилог. Срећне смо због тога јер када

смо их посетиле, виделе смо колика је радост ових малишана и њихових родитеља. Отуда поручујемо, „помози ако можеш и покажи оно што имаш у срцу – доброту и љубав“. Јер, Гавриловићима, ево, стиже и зима.

Љубиша Алексић

ДУЖЕ ОД ПОЛА ВЕКА ЗА ВОЛАНОМ

Сви Витини километри

Витомир – Вита Ацић (76), помоћник председника Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, од давне 1958. има возачку дозволу, својим аутомобилима прешао је више од 500.000 километара и – никад није направио прекршај, а још мање удес.

Вита, некадашњи радник ТП „Узор“, каже да је возачки испит полагао у време када није било семафора, а ни тешких прописа. Први аутомобил који је купио био је тада трећи у општини Смедеревска Паланка: Општина је имала „шевролет“, познати Паланчанин Милан Шишковић „ладу“, а Витомир Ацић – „опел адама“.

– Првим аутомобилом по Смедеревској Паланци, Великој Плани и Смедереву, а само сам два пута био у Београду, прешао сам 10.000 километара. Други ауто који сам купио био је први фића направљен у крагујевачкој „Црвеној застави“ 1964. године, њиме сам обишао све градове у

бившој Југославији и путовао у Италију, Грчку, Румунију... Само нисам био у Албанији. Треће и четврте возило опет ми је био фића, а од 1958. до данас променио сам девет аутомобила и сада возим „заставу 101“ – прича Вита.

Иначе, док је радио у ТП „Узор“ приватни аутомобил користио је за службена путовања.

Сл. Костантиновић

У РОМУЛИЈАНИ

Еко-возило и за инвалиде

Археолошко налазиште Феликс Ромулијана, које се налази недалеко од Зајечара, „поновило“ се специјалним електричним возилом којим ће посетиоци моћи да обилазе остатке палате коју је, у месту рођења, изградио император Гај Галерије Валерије Максимилијан.

Бора Димитријевић, директор Народног музеја, поносно истиче да је установа за куповину овог еколошког возила, првог на подручју источне Србије, издвојила око седам хиљада евра. Моћи ће да га превасходно користе слабо покретна и инвалидна лица која овде долазе из Завода за рехабилитацију у Гамзиградској бањи.

М. С.

КУЧЕВО

Бесплатни лекови

Скупштина општине Кучево донела је одлуку на последњој седници да из буџета за 2010. годину финансира куповину лекова за 200 пензионера са најнижим примањима.

Општинска организација пензионера направиће списак најугроженијих пензионера који ће у апотекама преузимати потребне лекове, а посебна служба то ће контролисати два пута годишње.

– Желимо да наша најстарија популација, посебно они који су највише социјално угрожени, имају у нас поверење и да буду сигурни да има неко ко о њима брине – каже председник општине Зоран Милекић.

У процес издавања бесплатних лекова за пензионере укључиће се и лекари Дома здравља у Кучеву.

Љ. Настасијевић

КРУШЕВАЦ

Живанина башта

Ако бисте питали која корисница услуга у Геронтолошком центру у Крушевцу не може без цвећа, без размишљања би вас сви упутили на Живану Ристић из Грачанице. Живанина цветна башта почиње од фонтане и улаза у управну зграду Центра. Поред баште и базена с рибицама, ту су и две клупе за одмор па је, с разлогом, ово прави кутак за уживање остарелих и изнемоглих лица.

У Живаниној башти од пролећа до касне јесени цвета најразноврсније цвеће, од, првих, висибоба и зумбула, до кана, каранфила и хризантема, које завршавају сезону. Однегује и покоји жбун ружа, а у мањој башти претежно гаји мирисне биљке, рузмарин и питому нану. И њена гарсоњера је богата собним цвећем.

Живани у гајењу цвећа и растиња највише помаже земљак Сретен Ристић, расељен с Косова и Метохије, који у овом центру ради као портир. Када отпутује негде на десетак дана, оде мирне душе, каже Живана, јер се о цвећу стара Сретен, и то тако да се ни не примећује њено одсуство.

Марко Челар

РУМА

Обележена годишњица

Општински одбор Удружења војних пензионера у Руми, који окупља 70 одсто од 295 корисника војних пензија у румској, иришкој и пећиначкој општини, обележио је 16 година успешног рада за који је награђен Повељом Удружења војних пензионера Србије. Признање је уручено и председнику румског удружења Радиславу Новаковићу. Свечаности су присуствовали Љубомир Драгањац, председник Удружења војних пензионера Србије, гости из Суботице, Земуна и Сремске Митровице, као и чланови из три сремске општине.

Награђени са Љубомиром Драгањцем

– Главни одбор је доделио признања румској организацији и њеном председнику што су до сада добила само три од 52 удружења у Србији – нагласио је Драгањац.

На свечаности се говорило о војним пензијама, здравственом осигурању, стамбеној политици... У румској организацији нису изражени стамбени проблеми, али је Зоран Вучковић, председник Извршног одбора ГО УВП Србије, подсетио да је 6.000 војних пензионера из бивших југословенских република без стана, а око 2.800 живи у подрумима или касарнама.

Г. В.

МАЈДАНПЕК

Пензионерке треће

Да поодмакле године нису сметња за креативан рад, надметања и дружења, потврђују и мајданпечке пензионерке, чланице Секције жена ОО пензионера Мајданпека, које су свој вишегодишњи рад крунисале освајањем трећег места на Десетој смотри културно-уметничког стваралаштва секција, клубова и актива пензионера Зајечарског и Борског округа одржаној крајем октобра у Зајечару. На Смотри је учествовало десет секција, а мајданпечке пензионерке су пласман заслужиле, по оцини жирија, квалитетним извођењем изворног фолклора.

Александар Петровић, председник Општинске организације пензионера Мајданпека, каже да управо раде на успостављању чвршће сарадње са оваквим секцијама при културно-уметничким друштвима, чиме би анимирали већи број младих за неговање и чување културне традиције и фолклора овога краја.

П. Лаличић

НОВИ САД

Приступачно и за пензионере

Душанка и Звездан чекају пацијенте

Недавно је, у сарадњи са Савезом слепих и слабовидих, у Новом Саду отворен Салон за негу тела „Хигија“ који пружа услуге физикалне медицине и рехабилитације, али и запошљава следе и слабовиде терапеуте који тешко налазе посао.

Овде је први посао, након шест година чекања, добила и Душанка Косановић из Сомбора. Звездан Дојкић, физиотерапеут, због квалитетне услуге и повољних цена, оптимиста је у погледу будућег рада.

Чланови Савеза слепих имају попуст, а добродошли су и спортисти, старије особе и реуматичари. Парцијални третман било ког дела тела кошта 250 динара, а комплетна релаксациона масажа 1.000 динара. **И. М.**

СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Масажа на поклон

Општинска организација пензионера Смедеревске Паланке недавно је добила на поклон од једне фирме из Београда фотељу за масажу вредну 54.000 динара, као награду за успешну сарадњу.

Иначе, фотеља за масажу смештена је у просторије организације пензионера, а чланови је користе два пута седмично. Ручну масажу и рад електрофотеље (волонтерски) прати пензионерка Слободанка Ђорђевић, која се тиме бавила више од 30 година. Масажа траје пола сата, а пензионери третман плаћају 50 динара, за режијске трошкове.

Сл. Костантиновић

Слободанка Ђорђевић ради на столицама за масажу

Наступ у престоници Чешке

КИКИНДА

У „златном“ Прагу

Културно-уметничко друштво „Сунчана јесен“, које ради у Удружењу пензионера општине Кикинда, гостовало је недавно у главном граду Чешке, који носи атрибут „златни“, на 12. међународном фестивалу фолклора „Праг пева и игра“. Међу 58 ансамбала из источне Европе, колико је наступило током три дана, кикиндски је био једини пензионерски. Његових 40 чланова је извело банатске игре, а хор отпевао четири песме, и – већ су добили позив за учешће и наредне године.

Кикиндски пензионери, који су се у иностранству први пут представили у Румунији, позвани су да учествују до године на Балкан фесту у Бугарској. Овогодишње гостовање у Турској, иако су се квалификовали, изостало је, пошто нису могли да обезбеде средства за путовање и тамошњи боравак.

С. Завишић

ТРСТЕНИК

Донације све ређе

Координатор Милка Трошић у манастиру Љубостиња

Убудуће ће грађани Трстеника, старији од 65 година, у просторијама тамошњег Црвеног крста моћи да провере крвни притисак и ниво шећера у крви. Тако старији суграђани, према речима секретара ове организације Верољуба Миловановића, више неће морати по ову здравствену услугу да иду у Хитну помоћ или код неког од лекара Дома здравља.

Ово је само једна од многобројних активности поменути организације усмерена на помоћ најугорженијима, упркос томе што се, у последње време, све више суочава са финансијским проблемима. Наиме, средства из донација на њихову адресу пристижу све ређе, док су захтеви људи за помоћ све учесталији. **Д. И.**

Мењати споразум са БиХ

Споразумима о социјалном осигурању склопљеним са Македонијом и Хрватском предвиђено је да, ако су укупни износи прерачунатих пензија нижи од износа које је пензионер примао у Србији, односно Македонији и Хрватској, то јест у држави у којој се пензионисао, држава чији је део пензије био мањи има обавезу да пензионеру настави да исплаћује исти износ, односно да му исплаћује утврђену разлику све док пензија, усклађивањем, не достигне висину пензије која му је првобитно била утврђена.

Зашто је споразум са БиХ усвојен без ове заштитне одредбе? Немају ли пензионери по Уставу Србије иста права било да су радили у Македонији, Хрватској или БиХ? Пензионери који су радили у БиХ су оштећени.

На мој допис о томе потпредседник владе Ивица Дачић одговорио је, између осталог, да се искрено нада да ће се законска регулатива ускладити са потребама грађана који су цео радни век или један његов део провели у републикама бивше Југославије, а да у влади настоји да се овакви и слични проблеми реше на међудржавном нивоу споразумима који би олакшали остваривање права свих грађана.

Желим да овако јавно захвалим потпредседнику Дачићу што је, поред великих обавеза, нашао времена да одговори на мој допис, као и на разумевању потребе да се ова неправилност исправи.

О овоме сам разговарала и у Филијали РФ ПИО у Пироту са директором Бранком Јакшићем, начелником Драганом Живковићем и појединим референтима и за ниво услуге коју пружају имам само речи похвале.

Мирјана Петров,
Димитровград

Поздрав са Пелистера

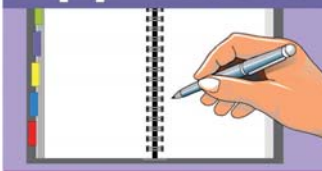

Пензионери Врања и Пожаревца били су у посети побратимима из Битоља и сјајно се провели. Поред фантастичног дружења, група најхрабријих пензионера посетила је „Очи Пелистера“, Мало и Велико језеро и сликала се на висини од 2.601 метра.

Овим путем захваљујемо побратимима из Битоља на сјајном гостопримству!

Удружење пензионера Врања,
Зоран Алексић, председник

АДРЕСАР

Установе за ометене у менталном развоју, инвалидна и душевно оболела лица (2)

Дом за децу и омладину ометену у развоју Сремчица, Моштаничка 2, Сремчица

Тел.: 011/2526-245

Специјални завод за децу и омладину „Др Никола Шуменковић“ Стамница (Петровац), Првог маја 63, Стамница

Тел.: 012/358-042,
012/358-052

Дом за лица ометена у менталном развоју „Otthon“ Стара Моравица, Напредак 12, Стара Моравица (Б. Топола)

Тел.: 024/741-018,
024/741-342,
024/741-168,
факс 024/741-005

Дом за душевно оболела лица „1. октобар“ Стари Лец (Планиште), Сутјеска 1, Стари Лец

Тел.: 013/874-010,
013/874-020,
013/874-040

Дом за лица ометена у менталном развоју, Тунин, Пештерска 43

Тел.: 020/811-166

Дом за душевно оболела лица „Чуруг“, М. Тита 1, Чуруг (Жабал)

Тел.: 021/833-006,
021/834-096,
021/834-141

Дом за одрасла инвалидна лица Београд, Аутопут 18, Земун

Тел.: 011/3193-262,
011/3193-242

Дом за одрасла инвалидна лица и стара лица Дољевац, Стари млин, Дољевац

Тел.: 018/810-330,
018/810-334

ПИШИТЕ НАМ

Драги читаоци,

Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је Булевар уметности број 10, 11070 Београд, или електронском поштом, на glasosiguranika@pio.rs

Откуд небрига о Новом гробљу

У „Гласу осигураника“ од 31. октобра објављено је писмо „Ружно лице Новог гробља“ које у целини подржавам.

И ја сам пре више од две године писао новинама о Новом гробљу, али другачијим поводом: био сам пријатно изненађен када су све приступне стазе, а и гробна места у свим парцелама очишћена, па чак и надгробни споменици и плоче на густо постављеним гробовима. Одао сам тада признање запосленима у Предузећу за погребне услуге, у нади да ће то постати устаљена пракса.

Не знам зашто је дошло до небриге одговорних па се са уредним одржавањем гробља није наставило – вероватно због промене руководства или због помањкања новчаних средстава. Било би упутно да надлежни органи града предузму мере из своје надлежности, а ако је ово друго у питању (недостатак новца) да на транспарентан начин обавесте кориснике о најнижој и највишој плати у овом предузећу.

Коста Живић, Београд

Без доказа о доприносима

? Гордана Митова – Босилеград: Од 1. априла 1991. радила сам у Босилеграду у продавници приватне фирме са седиштем у Скопљу, у Македонији. Тај радни стаж од 11 месеци уписан ми је у радну књижицу. Провером у ПИО Босилеград утврђено је да не постоји образац М-4 за тај период, нити има доказа да су ми плаћани доприноси за ПИО. То практично значи да тај радни стаж неће моћи да ми се призна приликом пензионисања. Шта треба да урадим да ми се радно време у тој фирми призна у стаж за пензију?

Одговор: Уколико Вас је послодавац у то време пријавио на осигурање, тј. ако је у матичној евиденцији регистрована пријава и одјава са

осигурања, а тај стаж Вам буде услов за признавање права на пензију, моћи ћете и сами да уплатите допринос за ПИО. Наравно, то је трајна обавеза послодавца. Уколико у бази података матичне евиденције није регистрована пријава, односно одјава са осигурања, можете да се обратите Фонду ПИО са захтевом за утврђивање својства осигураника за тај период. Уз захтев приложите радну књижицу са уписаним стажом и ако имате још неки писани траг о раду. Чак и ако послодавац још ради, ако није поднео пријаву на осигурање, то може да се регулише искључиво путем решења о утврђивању својства осигураника. По доношењу наведеног решења могу да се уплате доприноси и на тај начин регулише спорни период.

Удова са словеначком пензијом

? Десанка Марковић – Микуловац: Мој супруг, војни пензионер, умро је 1998, а ја сам имала пензију из Републике Словеније. Почетком ове године поднела сам захтев Фонду за социјално осигурање војних пензионера за породичну пензију. Решењем ми је признато то право, али је наведено да ми пензија неће бити исплаћивана „док уживам пензију стечену по другом основу“. Жалила сам се јер ја не примам пензију из Фонда ПИО Србије, али је жалба одбијена. Да ли ћу, по ратификацији споразума са Словенијом, моћи да примам своју пензију из

Словеније и породичну из Фонда за СОВО?

Одговор: Фонд за социјално осигурање војних осигураника није у систему ПИО који се примењује на цивилне осигуранике већ примењује своја правила и прописе. То се односи и на споразуме о социјалном осигурању са бившим републикама СФРЈ, па, и када такав споразум са Словенијом ступи на снагу, то неће значити да ћете моћи да користите породичну пензију преко Војног фонда.

Једина могућност да се овај став измени јесте уколико се Војни фонд споји са Фондом ПИО.

Рад инвалидског пензионера

? Љ. С. – Аранђеловац: Имам 55 година и у пензији сам од октобра 1995. године као инвалид I категорије. Претходно (од новембра 1987) утврђено ми је телесно оштећење од 50 одсто, за шта уз пензију примам 550 динара. Пошто ми је инвалидска пензија веома мала, да ли могу да тражим повећање новчаног примања за телесно оштећење и да ли могу да радим, колико могу, а да ми не буде укинута инвалидска пензија?

Одговор: Ви можете да тражите да Вам се утврди погоршање телесног оштећења, али, и под претпоставком да се то утврди, новчана накнада не би се променила. Наиме, по сада важећим прописима, ова новчана накнада утврђује се само онима којима је телесно оштећење узроковано несрећом на послу или професионалним обољењем. Пошто сте корисник пензије, код Вас то сигурно није случај. Као инвалидски пензионер, можете да се осигурате само по угу-

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић

Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање

вору о делу и да наставите несметано да примате инвалидску пензију. Сваки други об-

лик радног ангажовања имао би за последицу позивање на контролни преглед.

Усклађивање без решења

? Милена Јовановић – Ваљево: Корисник сам пензије која се усклађује од априла 2006. Да ли је требало да после тог периода добијем ново решење? Такође, шта у обрачуну значи „навршен стаж“, „збирни годишњи лични коефицијент“, „пензијски стаж за одређивање инвалидске“?

Одговор: Приликом усклађивања пензије, па и породичне коју Ви примате, у току њеног коришћења не доноси се посебно решење већ се за све пензионере усклађивање обрачунава електронским путем. На изричит захтев корисника пензије, може да се донесе и посебно решење о томе, али такви захтеви се подnose само ако код корисника постоји сумња да је

приликом усклађивања дошло до неке грешке.

Покојников пензијски стаж је укупно признати стаж навршен до дана смрти, а који износи 36 година, осам месеци и 26 дана. Период за обрачун личног коефицијента представља збир година које су ушле у обрачун пензије од 1970. до дана смрти. Тај збир година износи 33 године, пет месеци и три дана.

Укупан стаж за обрачун чини збир стварно оствареног стажа и додатог стажа ради обрачуна покојникове пензије као да је у моменту смрти остварио инвалидску пензију.

Овај додати стаж износи три године, два месеца и девет дана, што укупно чини стаж од 39 година, 11 месеци и пет дана.

Недоступна документа о стажу

? Слободан К. – Крагујевац: Рођен сам 21. 2. 1945. године у селу код Призрена, где сам и радио близу 16 година у два предузећа, а затим сам отишао у Швајцарску где сам радио све до ове године. Занима ме како да остварим пензију са Косова и Метохије пошто су ми сва документа остала у кући у Призрену и недоступна су ми. Сада имам личну карту и ништа више.

Одговор: Преко органа социјалног осигурања у Швајцарској треба покренути поступак за утврђивање стажа и остваривање права на сразмерни

део старосне пензије у Србији по основу стажа навршеног и на Косову и Метохији.

У недостатку радне књижице Ви ћете попунити изјаву са спецификацијом стажа који сте навршили, тј. са подацима од када до када и где сте радили. Уз ову изјаву доставите и фотокопију личне карте. Дирекција Фонда ПИО у Београду ће спровести поступак и покушати да утврди Ваше податке о стажу и заради. Било би боље да имате тзв. лични број из радне књижице јер сви подаци из година пре 1984. били су регистровани на том личном броју.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	АПАРАТ ЗА КОНЗЕРВ.	ДРСКО, НАБУСИТО	КРЛЕТКА	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	АПАРАТ ЗА МЕРЕЊЕ ПРИТИСКА	ОЗНАКА ЗА ОБИМ	МЕСЕЦ У ГОДИНИ
ВРСТА БАКТЕРИЈЕ, КОКУС				ЕНГЛ. ПИСАЦ, СОМЕРСЕТ			
				КРЕТАТИ СЕ ПОЛАКО			
ОСАМЉЕНОСТ						ОЗНАКА ЗА АЛТ	
						СТАНОВНИК АСИРИЈЕ	
ЖУРНАЛИСТА							
ЗРЕЛИНА, САЗРЕЛОСТ							
ФЕРМЕНТ (МН.)							ВРСТА ПАПАГАЈА
ГРЧКО СЛОВО			ЗЕМЉА (ЛАТ.)				
			БОРАЦ СА БИКОМ				
ОЗНАКА ЗА ВОЛТ		МУШКО ИМЕ					
		ИМЕ АМЕР. ДРЖАВН. ОБАМЕ					
ГРУБО СЕЉАЧКО СУКНО				ИМЕ ПЕВ. ЛУКАСА			
				ЦРТАЧИ АНИМАЦИЈА			
СТАРИ ГЛАСНИК НА КОЊУ						ОЗНАКА ЗА РЕОМИР	
						ТЕРОР, ТИРАНИСАЊЕ	
ГРАД У АЛЖИРУ					СИМБОЛ ТАНТАЛА		
					ЗВУЧАН, ГЛАСАН		
ПОСЛОВАТИ							СО СИРЊЕТНЕ КИСЕЛИНЕ
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	МРАЧНА СОБА						
	ВРСТА ДРВЕТА						
ОЗНАКА БЕЛГИЈЕ		РУКСАК					
		ГЛАВНИ ГРАД ПЕРУА					
ИНИЦИЈАЛИ ВАЗАРА ЛОГА			МЕТАК, КУРШУМ				
			ЛУЖНО ВОЂЕ				
НОСНИ КАМИЧАК (МЕД.)							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ИМЕ ПЕВАЧИЦЕ КЕРИ						
	ОЗНАКА ЗА МЕТАР						
ПАЦ, САЛАМУРА							

Решење из прошлог броја: родбина, ударник, диркати, ас, ат, р, рен, ада, сјајно, Таса, зђ, в, трина, Озренац, рат, ти, ценити, Илона, к, Босанка, Ест, ким, тт, сета, к, карат, авенија.

Игњат Галало

Имуни на једнакост

Опет сам чуо звона и почео да се крстим. Мислио сам да нам је већ давно одзвонило.

Једнакост грађана пред законом доказују својим имунитетом.

Милош Милић

Млатили празну сламу

Нико није крив што се пролетери свих земаља нису ујединили: апел су прихватили капиталисти!

Слобода је у томе што можеш да јаучеш колико хоћеш.

Млатећи празну сламу, многи су напунили џепове.

Зоран Чукић

Доскоци

Демократија је стигла свуда, а негде и залутала.

Скочио нам је стандард, не можемо га достићи.

Тајкуни купују углавном домаћу робу. Посланике, рецимо.

Не плашим се светле будућности. Далеко је испред мене.

Раде Ђерговић

Логичне последице

Већина живот схвата као олимпијаду: важно је учествовати.

Читам само књигу успеха, ја сам бизнисмен.

После толико нелогичности једино су последице логичне.

Слободан Дучић

Миленко Косановић

РЕКЛИ СУ...

О БОГУ И ВЕРИ

Кад се човек роди, цео свет се радује, а само он плаче. Али, треба да живи тако да кад умре, цео свет плаче, а само он се радује.

Патријарх Павле

Љубав према богу и љубав према ближњему два су крила истих врата која се отварају и затварају само заједно.

Сорен Кјеркегор

Када се душа одвоји од бога, видимо потпуно редукован свет. Страх није ништа друго до осећај губитка везе са богом пред лицем насиља.

Алексеј Кадочников

Бога је тешко спознати, али то не значи да га нема, него је то знак његове величанствености, а наше слабости.

Лав Николајевич Толстој

Бог је једино биће које, да би владало, не мора чак ни да постоји.

Шарл Бодлер

ШАРЕНЦА ШАРЕНЦА

Брана Николић

Бунар жеља

Како нас цеде, наш бунар жеља никада неће пресушити.

Хипократова заклетва изражена у еврима, некима, данас највише вреди!

Пеко Лаличић

Никад се не предају

Влада нам кроји капу, али нема довољан број чиновника да нам узму меру.

Срби се никад не предају, они само „дижу руке“.

Здравство нам је у успону, сваки специјалиста има по две приватне клинике.

Властимир Јовановић

Молим за реч

Не знам да ли ћу препознати своју плату. Нисам је видео већ шест месеци.

Не каже се више „обилази као киша око Крагујевца“. Актуелније је, „обилази као Фијат око Крагујевца“.

Пензије су замрзнуте до априла 2011. Ко преживи, ручаће.

Наши политичари не желе свугде да се мешају. Ево, нема ни једног на листи сиромашних.

Некада је код нас често име било Југослав. С обзиром на оволика задужења, у будућности ће популарније име бити Дугослав.

Дејан Патаковић

